

ОЛАКШАНО ПОИМАЊЕ ВЕРОВАЊА

<Српски језик >

др. Ахмед б. Абдулазиз ел-Кадри

Превод: Фарис Даутовић

Рецензија:

Љубица Јовановић

Милица Стојановић

العقيدة الميسرة من الكتاب والسنة

د . أحمد بن عبد الرحمن القاضي

ترجمة: فارس داؤتوفيتس

مراجعة:

ليويتسا يوفانوفيتس

ميليتسا ستويانوفيتس

Увод

Сва хвала припада Богу, Њега хвалимо и од Њега помоћ и опрост тражимо. Од Њега тражимо заштиту од зла нас самих и наших лоших поступака. Кога Бог упуту нико га у заблуду не може одвести, а кога у заблуди остави нико га не може упутити. Сведочим да нема божанства које заслужује да се обожава мимо јединог Бога, Који нема друга, и Који је рекао:

Он је неукима послао Посланика, једног од њих, да им Његове ајете казује и да их очисти и да их Књизи и мудрости научи, јер су пре били у очитој заблуди... (Кур'ан, поглавље Ел-Цуму'а, 2)

Сведочим да је Мухамед Његов роб и посланик, чијим је посланством Бог верницима Своју милост даровао. Узвишени каже:

Бог је вернике милошћу Својом обасуо кад им је једног између њих као посланика послао, да им речи Његове казује, да их очисти и да их Књизи и мудрости научи, јер су пре били у очитој заблуди. (Кур'ан, поглавље Али 'Имран, 164)

Бог је послао Мухамеда, мир Божији над њим, са упутом и вером истине, да избави људе из таме на светло, из очите заблуде на јасну упуту, која прса чини пространима и смирује срца. Упута је корисно знање, а вера истине је чињење добрих дела. На ова два величанствена темеља почива успех за угодан живот.

Бог је у Својој племенитој Књизи, Својим робовима, навео све што је битно за њихово веровање, обредословља, међусобне односе и њихов бонтон.

Пракса (Суннет) Божијег посланика, мир Божији над њим, долази као појашњење онога што је (Кур'аном) сажето, тумачећи оно што је нејасно и конкретизирајући оно што је уопштено. Посланик, мир Божији над њим, је рекао:

„Дат ми је Кур'ан и нешто слично њему.“ (Хадис бележи Ебу Давуд)

Исламско веровање је темељ ове вере, оно је тајна њене снаге и оно што је уздиже над осталим верама. Оно се одликује јединственим карактеристикама, од којих су:

1. **Монотеизам (Тевхид)** – испољавање једноће Бога у чињењу покорности, и у слеђењу Веровесника, мир Божији над њим.
2. **Теукиф** – (божански извор), изграђен је на Кур'ану и Хадису, а не на мишљењу или аналогiji.
3. **Слаже се са здравом природом** – према којој је Бог створио људе, пре него што су их ђаволи завели.
4. **Слаже се са здравим разумом** – чистим од сумњи и прохтева.
5. **Свеобухватност (Шумул)** – не изоставља ни један аспект човековог живота, а да га не појашњава.
6. **Тешабух (Склад)** – делови ове науке о шеријатским прописима веровања се међусобно потврђују, међу њима нема контрадикције и несклада.

7. **Умереност** – исламско веровање одликује средина, умереност између разних мишљења, од претеривања (екстремизма) до попуштања.

Ове посебности исламског веровања дају следеће плодове:

1. Остварује се робовање Господару светова и избављење од робовања створењима.
2. Остварује се слеђење Посланика Господара светова, а клоњење новотарија и новотара.
3. Остварује се душевни спокој и смирај срца уз везу са Мудрим Створитељем који одређује ствари.
4. Задовољавају се духовне и телесне потребе и постиже се склад између веровања и владања.

Исламски учењаци су бригу о исламском веровању стављали у први план и давали све од себе у његовом подучавању и утемељењу. Писали су сажета дела у прози или поезији као и опширне коментаре, некада тако појашњавајући комплетно веровање првих генерација, а некада појашњавајући конкретна питања унутар поглавља одређене науке, док би некад писали одговоре заблуделим следбеницима страсти и новотарија.

Сматрао сам да треба конкретна питања о исламским прописима веровања приближити и поређати по узору на веровеснички редослед шест иманских начела, који су споменути у чувеном хадису анђела Гаврила, ослањајући се само на текстове Кур'ана и Праксе Божијег посланика (тј. Суннет).

Свако начело сам учинио засебним насловом који у себи садржи више поднаслова, додајући појашњење о томе ко је и како залутао у схватању тог поглавља, са одговором на њихову заблуду без околисања.

Ово дело је средина између опширног и сажетог и одликује се јасноћом и лакоћом, како би било приступачно и корисно сваком муслиману, упознавајући га укратко са веровањем првих генерација, на једноставан начин и по редоследу.

Ово дело сам насловио са „Олакшано поимање веровања кроз Кур'ан и Праксу Божијег посланика Мухаммеда“.

Молим Бога да ово дело буде ради Божијег задовољства и од користи робовима Његовим. Нека је мир и благослов над нашим веровесником Мухаммедом, над његовом породицом и свим његовим следбеницима.

Др. Ахмед ибн Абдурахман ел-Кади

Олакшано поимање веровања

Основу исламског веровања сачињава веровање у Бога, Његове анђеле, Посланике, Судњи дан и у Божије одређење било да је добро или зло.

Узвишени каже: **Честити су они који верују у Бога и у Онај свет, и у анђеле, и у књиге, и у веровеснике...** (Кур'ан, Ел-Бекара, 177)

И рекао је: **Посланик верује у оно што му се објављује од његовог Господара, и верници – сваки верује у Бога, и Његове анђеле, и Његове књиге, и Његове посланике...** (Кур'ан, Ел-Бекара, 285)

И рекао је: **А онај ко не буде веровао у Бога, и у Његове анђеле, и у Његове књиге, и у Његове посланике, и у Онај свет – далеко је залутао.** (Кур'ан, Ен-Ниса, 136)

Након што је упитан о веровању од стране анђела Гаврила, мир Божији над њим, Посланик, мир Божији над њим, је рекао:

„Одлика веровања је да верујеш у Бога, Његове анђеле, Његове књиге, Његове посланике, Судњи дан и да верујеш у Његово одређење било да је добро или зло!“ (Хадис бележи Муслим)

ВЕРОВАЊЕ У БОГА

Веровање у Бога је чврсто убеђење у постојање Узвишеног Бога, да је Он Господар свега, Који једино заслужује да Му се чини покорност, Који је описан савршеним својствима и Који је чист и узвишен од мањкавости.

Прво: Веровање у постојање Бога

Постојање Бога је највећа истина, као што каже Узвишени: **То је зато што Бог – постоји...** (Кур'ан Ел-Хаџ, 62)

Док је сумња у Његово постојање велика потвора и зло. Узвишени каже: **Посланици њихови су говорили: „Зар се може сумњати у Бога, Створитеља небеса и Земље...“** (Кур'ан, Ибрахим, 10)

Порицање Његовог постојања је охолост и неверство, као што каже Узвишени за Мојсија, мир Божији над њим:

А Муса (Мојсије) одговори: "Ти знаш да ово није дао нико други него Господар небеса и Земље, као очигледна знамења, и ја мислим да ћеш ти, о Фараоне, сигурно, настрадати." (Кур'ан, Ел-Исра, 102)

Такође каже: **"А ко је Господар светова?" – упита Фараон. "Господар небеса и Земље и онога што је између њих, ако верујете." – одговори он. "Чујете ли?" – рече Фараон онима око себе. "Господар ваш и Господар ваших**

давних предака." – рече Муса. "Посланик који вам је послат уистину је луд." – рече Фараон. "Господар истока и запада и онога што је између њих, ако памети имате." – рече Муса. (Кур'ан, Еш-Шу'ара, 23-28)

На постојање Бога указују многе ствари, а од њих су:

1. Природа човека.

Узвишени је рекао: **Ти управи лице своје вери искрено; природној вери Божијој према којој је људе створио. Нема измене Божијег стварања, то је права вера, али већина људи то не зна.** (Кур'ан, Ер-Рум, 30)

Божији Посланик, мир Божији над њим, је рекао: **„Сваки се човек рађа на природној вери (Исламу), па га његови родитељи учине хришћанином, јеврејем или ватропоклоником.“** (Хадис бележи Бухари)

Тако да свако створење које остане на тој чистој природи на чијој је основи створено, верује у постојање Бога, осим ако са том чистом природом не дође у додир оно што ће је покварити. Узвишени Бог је у хадиси-кудсију рекао: **„Заиста сам све Своје робове створио на чистој вери, а ђаволи су их одвукли од њихове вере.“** (Хадис бележи Муслим)

2. Разум.

Узвишени је рекао: **Зар су они без Створитеља створени или су они сами себе створили?!** (Кур'ан, Ет-Тур, 35)

Здрав разум потврђује да све што је створено изискује Створитеља, јер је немогуће да је настало пуком случајношћу, нити да је само од себе настало, јер ништа не може створити нешто. За све то је неопходан већ постојећи Створитељ, а то је Бог, узвишен нека је Он. Постојање Бога је здравим разумом доказивао и песник из доба „незнања“, доба пре Ислама, паганско доба, Кис ибн Саиде ел-Ијади, који каже: *„Ако траг указује на то да је камила прошла, а траг указује на онога који је путовао, па зар небо које је сазвезђима окићено и Земља са стазама својим, не указују на постојање Створитеља који је о свему обавештен.“*

3. Чула којима осећамо видљиви свет.

Узвишени, када говори о Свом веровеснику Нуху (Ноје), мир Божији над њим, каже: **И он је Господара свога замолио: "Ја сам побеђен, Ти се освети!" И Ми смо капије небеске поотварали води која је непрестано лила, и учинили да из земље извори провру, и воде су се састајале како је одређено било, а њега смо носили на оној од дасака и клинаца саграђеној која је пловила под бригом Нашом – награда је то била за онога ко је одбачен био.** (Кур'ан, Ел-Камер, 10-14)

На другом месту каже: **И Ми објависмо Мусау: "Удари штапом својим по мору!"** – и оно се растави и сваки бок његов беше као велико брдо; и Ми онда тамо оне друге приближисмо, а Мусаа и све оне који су били са њим

спасисмо, и оне друге потописмо. То је, заиста, поука, а већина њих нису били верници. (Кур'ан, Еш-Шу'ара, 63-67)

Узвишени Бог, када говори о Исау (Исусу), мир Божији над њим, каже: **И послаће га као посланика Синовима Израиловим: "Донео сам вам знак од Господара вашег: обликоваћу вам од иловаче нешто попут птице, и у њу пухнути, па ће, Божијом дозволом, птица бити; исцелићу слепог од рођења и губавог, и оживљаваћу мртве Божијом дозволом; и казиваћу вам шта једете и шта у домовима вашим похрањујете. У свему томе има доказа за вас, ако верници будете.** (Кур'ан, Али 'Имран, 49)

Такође каже у уопштеном смислу: **Онај који се невољнику, кад Му се обрати, одазива, и који зло отклања...** (Кур'ан, Ен-Немл, 62)

Кур'ански одломци о посланицима, одазивање онима који моле, помоћ невољницима: све су то докази које су имали прилику да осете многе скупине људи и да посведоче и истински се увере у постојање Онога који им је Посланике слао, Који им се одазива, Који их избавља из невоља, узвишен нека је Он.

4. Потпуна и тачна Божија књига – Кур'ан.

Бог каже: **А зашто они не размисле о Кур'ану? Да је он од неког другог, а не од Бога, сигурно би у њему нашли многе противречности.** (Кур'ан, Ен-Ниса, 82)

О људи, доказ вам је већ стигао од Господара вашег и Ми вам објављујемо јасну Светлост. (Кур'ан, Ен-Ниса, 174)

О људи, већ вам је стигла поука од Господара вашег и лек за ваша срца и упутство и милост верницима. (Кур'ан, Јунус, 57)

Све што је у Кур'ану од непознатих вести које су се оствариле, од исправног веровања, праведног закона и узвишеног морала, доказ је да је он од Бога и да је немогуће да буде дело неког од створења. Због тога нико од синова Адамових није порекао постојање Бога, већ је то била одлика различитих фракција атеиста у прошлости, као и у данашњости, попут:

1. Дехријун (Дехр – ар. Време) – они који верују да је све време створило, о којима нас Кур'ан обавештава да говоре:

"Постоји само наш живот земаљски, живимо и умиремо, једино нас време уништи." – говоре они. А они о томе баш ништа не знају, они само нагађају... (Кур'ан, Џасије, 24)

Они тврде да се свет креће сам од себе, да је непролазан, вечан. Говоре да настајемо у стомаку и завршавамо у утроби земље и да је узрок нашег нестајања ништа друго до време. Па су створења оставили без Створитеља, на шта им Бог одговара:

А они о томе баш ништа не знају... – на то не упућије ни разум нити Објава, нити на то упућују чула нити природа човека, већ су то пука нагађања и измишљотине – ...они само нагађају.

2. **Табан'ијун** (Табиа - "ар. Природа) – који говоре да је природа та која је створила свет, то јест, да су биљке, животиње и нежива бића ни из чега, сами од себе настали и да се сами од себе крећу. Одговор на то је логичан, а то је да је немогуће да нешто истовремено буде створитељ и створење. Узвишени каже:

Зар су они без Створитеља створени или су они сами себе створили?! (Кур'ан, Ет-Тур, 35)

Природа, којој приписују стварање, сама је део неживих створења, која не чује, не види нити има разума, нити осећања, нити душе има, па како да створи жива створења, која чују, виде, говоре, имају душу, осећају бол и наду? Ко не поседује нешто не може то ни дати.

3. **Садфијун** – они који говоре да су сва створења настала пуком случајношћу, то јест, да су се скупили атоми и честице и да је то случајно довело до настанка живота и да су различита створења настала без претходног одређења и уређења. Сама помисао на ову тврдњу је довољна за њено обарање и побијање. Сама прецизност стварања, његов врхунски склад, који бивају по утврђеним законима и савршена равнотежа, искључују призивање случајности. Узвишени каже:

То је Божије дело, Који је све савршено створио...
(Кур'ан, Ен-Немл, 88)

И каже узвишени Господар: **Бог је седам небеса и исто толико земаља створио; Његово наређење на све њих се односи, а нек знате да Бог може све и да Бог знањем Својим све обухвата!** (Кур'ан, Ет-Талак, 12)

4. **Комунисти** – који говоре да Бог не постоји већ само материјални живот.
5. **Изнимни случајеви неких људи кроз историју**, попут Фараона, који је говорио: "А ко је Господар светова?" (Кур'ан, Еш-Шу'ара, 23)

Или Нимруда: **Зар ниси чуо за онога који се са Ибрахимом о његовом Господару препирао, онда када му је Бог царство дао? Кад Ибрахим рече: "Господар мој је Онај који живот и смрт даје." – он одговори: "Ја дајем живот и смрт!" "Бог чини да Сунце излази са истока," – рече Ибрахим – "па учини ти да гране са запада!" И неверник се збуни. – А Бог силницима неће указати на Прави пут.** (Кур'ан, Ел-Бекара, 258)

Овакви противрече сами себи и супротстављају се својој здравој природи, као што и Бог сведочи против њих када каже: **И они их, неправедни и охоли, порекоше, али су у себи веровали да су истинита, па погледај како су скончали смутљивци.** (Кур'ан, Ен-Немл, 14)

Друго: Веровање у издвајање Узвишеног Бога (Аллаха) у делима својственим само Њему.

То је чврсто убеђење да је Бог једини Господар, Створитељ, Владар, и да је Он једини који одређује.

Господар значи управитељ, владар, који ради шта хоће, који својим благодатима води бригу о свим световима.

Узвишени каже: „**Па ко је Господар ваш, о Муса?**“ – упита **Фараон**. „**Господар наш је Онај који је свему дао облик, а затим га упутио.**“ (Кур'ан, Таха, 49-50)

Божија дела обухватају три ствари :

1. Стварање. – Бог је Створитељ свега, све мимо Њега су створења. Узвишени каже: **Један Бог је Створитељ свега...** (Кур'ан, Ез-Зумер, 62)

И каже: **...и Који је све створио и како треба уредио!** (Кур'ан, Ел-Фуркан, 2)

Свако стварање које се приписује некоме мимо Бога је релативно, у смислу обликовања, састављања и одређивања. То није стварање из ничега, као што каже Бог: **...па нека је узвишен Бог, Најбољи Створитељ!** (Кур'ан, Ел-Му'минун, 14)

2. Власт. – Бог је Владар, а све мимо Њега је у Његовој власти. Бог каже: **Зар ти не знаш да је само Божија власт и на небесима...** (Кур'ан, Ел-Бекара, 107)

И каже: **Реци: "О Боже, Који сву власт имаш, Ти власт ономе коме хоћеш дајеш..."** (Кур'ан, Али 'Имран, 26)

...и Који у власти нема ортака... (Кур'ан, Ел-Исра', 111)

...то вам је, ето, Бог, Господар ваш; све је у поседу Његовом! А они које, поред Њега, молите не поседују ништа, ни колико је опна на хурминој кошпици. (Кур'ан, Фатир, 13)

Свака власт која се приписује неком другом мимо Њему је релативна, привремена и парцијална. Бог каже: **О народе мој, данас вама припада власт и ви сте на врховима у земљи...** (Кур'ан, Гафир, 29)

И каже: **...или – ето вам оних које поседујете.** (Кур'ан, Ен-Ниса, 3)

Ми ћемо Земљу и оне који живе на њој наследити и Нама ће се они вратити. (Кур'ан, Мерјем, 40)

3. Одредба. – Богу припада одредба у целости, све мимо Њега је подређено, под Његовом одредбом.

Узвишени каже: **Реци: „Одредба у целости припада Богу!“** (Кур'ан, Али 'Имран, 154)

И каже: **Само Он располаже стварањем и одлучивањем! Узвишен нека је Бог, Господар светова!** (Ел-Е'араф, 54)

...и да буде свему крај?! – А Богу се све враћа. (Кур'ан, Ел-Бекара, 210)

И обраћајући се Своме Веровеснику, каже: **Ништа не зависи од тебе...** (Кур'ан, Али 'Имран, 128)

А шта је тек са онима мимо Мухаммеда, мир Божији над њим.

Узвишени каже: **Богу припада одлука и пре и после...**
(Кур'ан, Ер-Рум, 4)

Једино Њему припада одлука над створењима, а свака одлука која се приписује мимо Њега – као што каже: **...али се они поведоше за Фараоновим наређењем, а његово наређење није било разумно.** (Кур'ан, Худ, 97) – је релативна, под Божијим хтењем је, ако жели дозволиће да се спроведе, а ако жели забраниће. Божија одредба обухвата космичку и верозаконску. Што се тиче космичке одредбе, нужно се спроводи хтели ми то или не, и она је синоним за Божију одредбу. Као што каже Узвишени:

А Његова наредба, када нешто хоће, јесте да само за то каже: "Буди!" – и оно буде. (Кур'ан, Јасин, 82)

Што се тиче верозаконске одлуке, она долази као испит и она је синоним за вољу, може се десити, а и не мора. Све ово улази у уопштеност Божије одредбе.

Бог каже: **А ви не можете ништа хтети ако то Бог, Господар светова, неће!** (Кур'ан, Ет-Теквир, 29)

Остала својства дела Узвишеног – као што је снабдевање, давање живота и смрти, спуштање помоћи, давање да земља рађа, да ветрови дувају, кретање небеских тела, смена дана и ноћи, трудноћа, рађање, здравље, болест, понос, понижење и остало – враћају се на ова три својства, на стварање, власт и одредбу.

Овакво веровање у Узвишеног Господара усађено је у природи човека, то је разумски аксиом, приметно је у космосу, и текстови Објаве обилно на њега указују. Имамо за то пуно доказа у Божијој Књизи:

Стварање небеса и Земље, смена ноћи и дана, лађа која морем плови с корисним товаром за људе, киша коју Бог пушта с неба па тако у живот враћа земљу након њеног мртвила – по којој је расејао свакојака жива бића, промена ветрова, облаци који између неба и земље лебде – заиста су докази за оне који имају памети. (Кур'ан, Ел-Бекара, 164)

Ти уводиш ноћ у дан, и уводиш дан у ноћ; Ти од неживог ствараш живо, и од живог неживо; Ти снабдеваш кога хоћеш, без рачуна. (Кур'ан, Али 'Имран, 27)

Бог чини да зрневље и кошпице проклијају. Он из неживог изводи живо, из живог неживо – то вам је, ето, Бог, па куда се онда одмећете? Он чини да зора свиће, Он је ноћ одредио за починак, а Сунце и Месец за рачунање времена; то је одредба Силног, Свезнајућег. Он вам је створио звезде да се по њима у мраку управљате, на копну и мору. – Ми потанко објашњавамо знамења Наша људима који знају. Он вас ствара од једног човека да на Земљи живите и да у њој сахрањени budete. – Ми потанко пружамо доказе људима који разумеју. Он воду с неба спушта, па Ми онда чинимо да помоћу ње ничу све врсте биља и да из њега израста зеленило, а из њега класје густо, и из палми, из заметка њиховог, гроздови које је лако убрати, и вртови лозом засађени, нарочито маслине и шипци, слични и различити. Посматрајте, зато, плодове њихове, кад се тек појаве и кад зру. То је заиста доказ за људе који верују. (Кур'ан, Ел-Ен'ам, 95-99)

Бог је небеса, видите их, без стубова подигао, и онда се над Аршом узвисио, и Сунце и Месец потчинио, свако се креће до одређеног рока; Он управља свим и потанко

излаже доказе да бисте се уверили да ћете пред Господара свога стати. Он је Земљу равном учинио и на њој непомичне планине и реке створио и од сваког плода по пар, мушко и женско дао; Он дан застире ноћу. То су заиста докази људима који размишљају. На Земљи има предела који једни с другима граниче и башти има лозом засађених, и њива, и палми са више изданака и само с једним; иако упијају једну те исту воду, плод неких чинимо укуснијим од других. То су заиста докази људима који памети имају. (Кур'ан, Ер-Ра'д, 2-4)

Он је мудро небеса и Земљу створио; нека је Он врло високо изнад оних које Њему равним сматрају! Он ствара човека од капи семена, а он (човек) одједном – отворени противник! И стоку Он за вас ствара; њоме се од хладноће штитите, а и других користи имате, њоме се највише и храните; она вам је украс кад је са испаше враћате и кад је на пашу изгоните, а носи вам и терете у места у која без велике муке не бисте стигли – Господар ваш је, уистину, благ и милостив – и коње, и мазге, и магарце, да их јашете, и као украс, а створиће и оно што не знате. Божије је да укаже на Прави пут, а има их и кривих; а да Он хоће, све би вас упутио. Он спушта с неба воду коју пијете и којом се натапа растиње којим стоку напасате; Он чини да вам помоћу ње расте жито, и маслине, и палме, и грожђе, и сваковрсни плодови – то је, заиста, доказ за људе који размишљају; Он чини да се ноћи и даном користите, и Сунцем и Месецом, а звезде су вољи Његовој потчињене – то су, уистину, докази за људе који памети имају – и свим оним разнобојним што вам на Земљи ствара – то је, заиста, доказ људима који поуку примају. Он чини да се морем користите, да из њега свеже месо

једете и да вадите накит којим се китите – ти видиш лађе како га секу да бисте нешто из обиља његовог стекли и да бисте захвални били. Он је по Земљи непомична брда побацио да вас она не потреса, а и реке и путеве да се исправно усмерава, и путоказе, а и по звездама се они управљају. Па да ли је онда Онај који ствара као онај који не ствара?! Уразумите се! Ако ви будете бројали Божије благодати, нећете их набројати – Бог, уистину, прашта и самилостан је. (Кур'ан, Ен-Нахл, 3-18)

И стока вам је поука: Ми вам дајемо да пијете оно што се налази у утробама њеним, и ви од ње много користи имате и ви се њоме храните, и на њима, и на лађама се возите. (Кур'ан, Ел-Му'минун, 21-22)

Зар не видиш да Бог разгони облаке, и онда их спаја и једне над другима гомила, па ти видиш кишу како из њих пада; Он с неба, из облака величине брда, спушта град, па њиме кога хоће погоди, а кога хоће поштеди; бљесак муње Његове готово да одузме вид. Он чини да ноћ и дан наизменично наступају и у томе је, заиста, поука за оне који памети имају. Бог све животиње ствара од воде, неке од њих на трбуху пузе, неке иду на две ноге, а неке, опет, ходају на четири; Бог ствара што хоће, јер Бог све може. (Кур'ан, Ен-Нур, 43-45)

Па, хваљен нека је Бог кад год омркнете и кад год осванете; Њему нека је похвала и на небесима и на Земљи, и предвечер и у подне! Он из неживог ствара живо и живо претвара у неживо. Он оживљава земљу након мртвила њеног, исто тако ћете и ви бити оживљени. Један од доказа Његових је то што вас од земље ствара, и одједном вас, људи, свуда има разасутих. И један од доказа његових је то

што за вас, од врсте ваше, ствара жене да се уз њих смирите, и што између вас успоставља љубав и самилост; то су, заиста, поуке за људе који размишљају. И један од доказа Његових је стварање небеса и Земље, и разноврсност језика ваших и боја ваших; то су, заиста, поуке за оне који знају. И један од доказа Његових је сан ваш ноћу и по дану, и настојање ваше да стекнете нешто из обиља Његовог; то су, заиста, поуке за људе који чују. И један од доказа Његових је то што вам показује муњу, да се побојите и понадате, и то што спушта с неба кишу и оживљава њом земљу после њеног мртвила; то су, заиста, поуке за људе који разумеју. И један од доказа Његових је и то што небо и Земља постоје вољом Његовом. Затим то што ћете, чим вас Он само једном из земље позове, брзо устати. Њему припада све што је на небесима и на Земљи, све је Њему послушно. Он је тај који из ничега ствара и Он ће то поново учинити, то је Њему лако; Он је узвишен и на небесима и на Земљи; Он је силан и mudar. (Кур'ан, Ер-Рум, 17-27)

Милостиви поучава Кур'ану, ствара човека, учи га говору. Сунце и Месец утврђеним путањама плове, и трава и дрвеће се покорављају, а небо је дигао. И поставио је терације да не прелазите границе у мерењу – и право мерите и на терацији не закидајте! А Земљу је за створења разастрао, на њој има воћа и палми са плодом у чашкама и жита са лишћем и миомирисна цвећа – па, коју благодат Господара свога поричете! Он је човека од сасушене иловаче, као што је грнчарија, створио, а цина од пламене ватре – па, коју благодат Господара свога поричете?! Господара два истока и два запада – па, коју благодат Господара свога поричете?! Пустио је два мора да се

додирују, између њих је преграда и они се не мешају – па, коју благодат Господара свога поричете?! Из њих се вади бисер и мерџан – па, коју благодат Господара свога поричете?! Његове су и лађе које се као брда високо по мору уздижу – па, коју благодат Господара свога поричете?! (Кур'ан, Ер-Рахман, 1-25)

Зар Земљу постељом нисмо учинили, и планине стубовима, и вас као парове створили, и сан ваш почиником учинили, и ноћ покривачем дали, и дан за привређивање одредили, и изнад вас седам силних саздали, и светиљку пламтећу поставили? Ми из облака воду обилно спуштамо и чинимо да уз њену помоћ расте жито и биље, и баште густе. (Кур'ан, Ен-Небе', 6-16)

А шта је теже: вас или небо створити? Он га је саздао, свод његов високо дигао и усавршио, ноћи његове мрачним, а дане светлим учинио. После тога је Земљу поравнао, из ње је воду и пашњаке извео, и планине непомичним учинио, на уживање вама и стоци вашој. (Кур'ан, Ен-Нази'ат, 27-33)

Нека човек погледа у храну своју; Ми обилно кишу проливамо, затим земљу пукотинама расецамо и чинимо да из ње жито израста и грожђе и поврће, и маслине и палме, и баште густе, и воће и пића, на уживање вама и стоци вашој. (Кур'ан, 'Абесе, 24-32)

Већи број људи потврђује Божија дела, уопштено, да је Он Створитељ, да је Он Владар који управља. Чак су и Арапи многобошци то потврђивали, о чему Бог говори на пуно места у Својој племенитој Књизи. Он каже:

Упитај: "Чија је Земља и све оно што је на њој, знате ли?" "Божија!" – одговориће, а ти реци: "Па зашто онда не дођете себи?" Упитај: "Ко је Господар седам небеса и ко је Господар Арша величанственог?" "Бог!" – одговориће, а ти реци: "Па зашто се онда не бојите?" Упитај: "У чијој је руци власт над свим, и ко узима у заштиту, и од кога нико не може заштићен бити, знате ли?" "То је Божије!" – одговориће, а ти реци: "Па како сте онда опчињени?" (Кур'ан, Ел-Му'минун, 84-89)

А ако их упиташ ко је створио небеса и Земљу, они ће, сигурно, рећи: "Створио их је Бог!" – Да, Силни и Свезнајући... (Кур'ан, Ез-Зухруф, 9)

Међутим у овом сегменту су залутале бројне скупине, приписујући Богу друга у Његовим делима, као што су:

1. **Сеневије и маневије** – ватропоклоничке фракције које верују да свет има два створитеља: бога светлости, који ствара добро, и бога таме, који ствара зло. Они се слажу да је светло боље од таме, али се разилазе у томе да ли је тама раније постојала или је настала касније.
2. **Хришћани** – који верују у тројство, па говоре да се један Бог састоји из три особе: Оца, Сина и Светога духа.
3. **Неке скупине Арапа идолопоклоника** – који верују да нека њихова божанства имају удела у доношењу користи или штете и у управљању Свемиром.
4. **Кадерије, који негирају Божију одредбу** – говоре да створења стварају своја дела, неовисно од Бога.

Све ове заблуде одбацује човекова здрава природа, разум, чула и верозаконик, који потврђују Божију једноћу у стварању, власти и одређењу.

Узвишени је рекао:

**...није узео Себи сина, и уз Њега нема другог бога!
Иначе, сваки би бог, с оним што је створио, радио што би хтео, и један другог би побеђивао. – Хваљен нека је Бог, Који је далеко од онога што они износе! (Кур'ан, Ел-Му'минун, 91)**

Зато Истински Бог мора бити Једини Створитељ, Који једини ради шта жели. А да има сличног, онда би и такав стварао и радио, а у том случају би биле две могућности:

- Да сваки бог оде са својим робовима и осамостали се са својом влашћу, а ову могућност одбија уређење Свемира и свега што постоји.
- Или да између њих дође до борбе за превласт, па би један желео кретање тела, а други мировање, или би један желео оживљавање, а други усмрћивање. У том случају би постојале три могућности: или би се остварило хтење обојице, или једног од њих, или се не би остварило ништа од тога. Прва и трећа могућност једна другу искључују јер су контрадикторне и неспојиве. Преостаје само друга, а то је да је једино Моћни Бог Онај чије се хтење оствари, а да други није божанство.

Овим се враћамо на потврду да је Господар Један, Једини Створитељ, Једини Владар и да једино Он одређује.

Треће: Веровање у издвајање Бога (Аллаха) у делима људи, тј. у обожавању Њега.

То је чврсто убеђење да је само Бог истинско божанство, Који једини заслужује да се обожава, искључујући све мимо Њега.

Божанство је све што се обожава, за шта се срце веже неограниченом љубављу и величањем.

Срж покорности је потпуна љубав са потпуном понизношћу, покорношћу и величањем. А то припада само Једном Богу. За овај део веровања је дошла највеличанственија потврда од Највеличанственијег Сведока, у највеличанственијем сведочанству, где Узвишени каже:

Бог сведочи да нема другог бога осим Њега, а и анђели и учени, и да Он поступа праведно. – Нема бога осим Њега, Силног и Мудрог! (Кур'ан, Али 'Имран, 18)

А ваш Бог – један је Бог! Нема бога осим Њега, Милостивог, Самилосног! (Кур'ан, Ел-Бекара, 163)

Бог је сва Своја створења, и људе и невидљива бића, створио да се једино Њему покоравају, поред Његове неовисности о њима. Узвишени каже:

Невидљива бића и људе сам створио само зато да Мени у покорности буду, Ја не тражим од њих да ме снабдевају нити желим да Ме хране. (Кур'ан, Ез-Заријат, 56-57)

Све Своје посланике је слао да успоставе ову врсту веровања и да их позову да се само Њему покоравају и да се клоне греха. Узвишени каже:

Ми смо сваком народу посланика послали: "Покоравajte се Богу, а све што вас одводи од Аллаха се клоните!" (Кур'ан, Ен-Нахл, 36)

Па је прво у шта су их позивали било: **О народе мој, чините покорност Богу, ви другог бога осим Њега немате...** (Кур'ан, Ел-Е'араф, 59, 65, 73, 85) Такође Узвишени каже: **Пре тебе ниједног посланика нисмо послали, а да му нисмо објавили: „Нема истинског Бога осим мене, зато се Мени покоравajte!“** (Кур'ан, Ел-Енбија', 25)

С тога, остварење веровања у Његову божанственост није исправно уколико се све врсте покорности не упућују искључиво Богу. Према томе, онај ко нешто од тога као нпр. милитву упути неком мимо Богу тај је неверник.

Постоје више врста покорности:

1. Срчане покорности:

- Искрена љубав према Богу, као што каже Узвишени: **Има људи који су место Бога прихватили идоле, воле их као што се Бог воли, али прави верници још више воле Бога...** (Кур'ан, Ел-Бекара, 165)
- Страх од Божије казне, као што Он каже: **...не бојте се њих, него се бојте Мене, ако сте верници!** (Кур'ан, Али 'Имран, 175)
- Нада у Божију милост. Он каже **...па ко се нада сусрету с Господаром својим, нека чини добра дела и нека у покоравању Господару своме никог не придружује.** (Кур'ан, Ел-Кехф, 110)

- Ослањање само на Бога. Он каже **...а у Бога се поуздајте, ако сте верници!** (Кур'ан, Ел-Ма'иде, 23)

Здраво срце је услов за здраво тело, као што стоји у хадису: **„Заиста у телу има један орган, ако је он здрав, здраво је читаво тело, а ако је он болестан, болесно је читаво тело, заиста је то срце.“** (Хадис преносе Бухари и Муслим)

2. Језичне покорности:

- Молитва. – **Цамије јесу ради Бога, и не молите, поред Бога, никога!** (Кур'ан, Ел-Цинн, 18)
- Тражење уточишта и заштите. – **Реци: „Тражим заштиту од Господара свитања.“** (Кур'ан, Ел-Фелек, 1)

Реци: „Тражим заштиту од Господара људи.“
(Кур'ан, Ен- Нас, 1)

- Тражење помоћи. – **И када сте од Господара свога помоћ затражили, Он вам се одазвао: "Послаћу вам у помоћ хиљаду анђела који ће једни за другим долазити."** (Кур'ан, Ел-Енфал, 9)

3. Телесне покорности:

- Као што су обављање молитве и приношење жртве. – Бог каже: **Реци: „Клањање моје, и обреди моји, и живот мој, и смрт моја заиста су зарад Бога, Господара светова...“** (Кур'ан, Ел-Ен'ам, 162)

Па клањај се Господару своме и курбан кољи!
(Кур'ан, Ел-Кевсер, 2)

4. Имовинске покорности:

Под ову врсту покорности спадају удељивање имовине у добротворне сврхе, милостиња, опорука, задужбина, поклон, храњење гладних. – Узвишени каже:

А има бедуина који верују у Бога и у Онај свет и који сматрају да је оно што дају пут да се Богу приближе и да Посланикове благослове заслуже. То им је, заиста, добро дело. Бог ће их, сигурно, милошћу Својом обасути, јер Бог прашта и самилостан је. (Кур'ан, Ет-Тевбе, 99)

И каже: И храну су давали, мада су је и сами желели, сиромашу и сирочету и заробљеницима. "Ми вас само зарад Божијег лица хранимо, од вас ни признања ни захвалности не тражимо! (Кур'ан, Ед-Дехр, 8-9)

Веровање у Божију божанственост (улухијет) је нераздвајни део Аллаховог господарства и, према томе, улухијет неминовно произлази из издвајања Бога у делима својственим само Њему и међусобно су повезани. Само признавање и прихватање чињенице да је Бог Створитељ, Владар и Управитељ, неминовно повлачи за собом признавање и прихватање Његове божанствености и упућивање свих врста покорности само Њему. Бог наводи необорив доказ многобошцима који признају и сведоче Његову једноћу и Његово господарство (рубубијет), на више места у Својој Књизи:

О људи, обожавајте Господара свог, Који је створио вас и оне пре вас, да бисте се казне сачували; Који вам је Земљу учинио постељом, а небо здањем; Који с неба спушта кишу и чини да с њом расту плодови, храна за вас.

Зато не чините свесно друге равним Богу! (Кур'ан, Ел-Бекара, 21-22)

Упитај: "Ко вас храни с неба и из земље, чије су дело слух и вид, ко ствара живо из неживог, а претвара живо у неживо, и ко управља свим?" "Бог!" – рећи ће они, а ти реци: "Па зашто Га се онда не бојите?" То вам је Бог, Господар ваш истински! Зар после истине има ишта осим заблуде? Па куда се онда одмећете? (Кур'ан, Јунус, 31-32)

Реци: "Хвала Богу и мир робовима Његовим које је Он одабрао!" Шта је боље: Бог или они које Њему равним сматрају? Онај који је небеса и Земљу створио и који вам спушта с неба кишу помоћу које Ми дајемо да озелене баште прекрасне, немогуће је да ви учините да израсте дрвеће њихово. – Зар поред Бога постоји други бог? Не постоји, али су они народ који друге с Њим изједначује. – Онај који је Земљу пребивалиштем учинио и кроз њу реке провео и на њој брда непомична поставио и два мора преградио. – Зар поред Бога постоји други бог? Не постоји, него већина њих у незнању живи. – Онај који се невољнику, кад му се обрати, одазива, и Који зло отклања и Који вас на Земљи намесницима поставља. – Зар поред једног Јединог Бога постоји други бог? Како никако поуку ви да примите! – Онај који вам у тамама, на копну и на мору, пут показује и који ветрове као радосну вест испред милости Своје шаље. – Зар поред једног Јединог Бога постоји други бог? Како је Бог високо изнад оних који друге Њему равним сматрају! – Онај који све из ничега ствара, који ће затим то поново учинити, и који вас снабдева с неба и из земље. – Зар поред једног Јединог Бога

постоји други бог? Реци: "Докажите, ако истину говорите!" (Кур'ан, Ен-Немл, 59-64)

Бог наводи необорив доказ о Својој божанствености (улухијјету) онима који признају и сведоче Његово господарство (рубубијјет). Бог је занегирао божанственост политеистичких богова, зато што не поседују ни једно својство господарства (нити стварају, нити владају, нити какву штету нити корист могу прибавити).

Затим Узвишени каже: **Зар да Њему сматрају равним оне који не могу ништа створити, а сами су створени, и који им не могу помоћи, нити могу помоћи себи? А ако их замолите да вас на Прави пут упуте, неће вам се одазвати; исто вам је молили их или ћутали. Они којима се ви, поред Бога, молите, заиста су робови, као и ви. Па, ви им се клањајте, и нека вам се одазову ако истину говорите! Имају ли они ноге да на њима ходају, или руке да њима хватају, имају ли очи да њима гледају, или уши да њима чују? Реци: "Зовите божанства ваша, па против мене какво хоћете лукавство смислите и не одуговлачите, мој заштитник је Бог, Који Књигу објављује, и Он се о добрима брине."** А они којима се ви, поред Њега, клањате, не могу ни вама, а ни себи помоћи. А када их замолите да вас упуте, они не чују; видиш их као да те гледају, али они не виде. (Кур'ан, Ел-Е'араф, 191-198)

Неки поред Њега божанства прихватају која ништа не стварају, а која су сама створена, која нису у стању од себе неку штету отклонити ни себи какву корист прибавити и која немају моћи да одузму живот, да дају живот, нити да оживе. (Кур'ан, Ел-Фуркан, 3)

Реци: "Зовите оне које, поред једног Бога, боговима сматрате. Они ништа немају, ни колико трун један, ни на небесима ни на Земљи; они у њима немају никаквог удела и Он нема од њих никакве помоћи." Код Њега ће се моћи заузимати за некога само онај коме Он допусти. И кад из срца њихових нестане страх, они ће упитати: "Шта је то рекао Господар ваш?" "Истину." – одговориће, Он је узвишен и велик. (Кур'ан, Себе', 22-23)

Зато је грех многобоштва највећи грех. Узвишени каже:

Када Лукман рече сину своме, саветујући га: "О синко мој, не сматрај друге равним Богу, многобоштво је, заиста, велика неправда." (Кур'ан, Лукман, 13)

У хадису, који преносе Бухари и Муслим, преноси се да је Посланик, мир Божији над њим, рекао: „**Хоћете ли да вас обавестим о томе који је код Бога највећи грех?**“ Његови следбеници рекоше: „Свакако, о Божији Посланиче.“ Па Посланик рече: „**Да Богу другог сматраш равним.**“

У другом хадису стоји да је Божији Посланик упитан: „**Који је код Бога највећи грех?**“ Па је одговорио: „**Да Богу неког сматраш равним, а Он те је створио.**“ (Хадис преносе Бухари и Муслим)

Због велике опасности и одвратности греха, Бог је, на овом и будућем свету прописао следеће:

1. Сматрати неког равним Богу је неопростив грех, као што каже Узвишени: **Бог неће опростити да Му се неко други сматра равним, а опростиће мање грехе од тога коме Он хоће. А онај ко другог сматра**

равним Богу чини, измишљајући лаж, велики грех.
(Кур'ан, Ен-Ниса, 48)

2. **Забрањен Рај, а вечни боравак у Ватри, као што каже Узвишени: Ономе ко другог Богу сматра равним Бог ће забранити улазак у Рај и боравиште његово ће бити Пакао; а неверницима неће нико помоћи.**
(Кур'ан, Ел-Ма'иде, 72)
3. **Пропаст свих добрих дела, као што каже Узвишени: А теби и онима пре тебе је објављено: „Ако будеш друге Богу равним сматрао, твоја дела ће, сигурно, пропасти, а ти ћеш бити изгубљен.“** (Кур'ан, Ез-Зумер, 65)
4. **Престанак светости крви (живота) и иметка, као што каже Узвишени: Када прођу свети месеци, убијајте многобошце где год их нађете, заробљавајте их, опседајте и на сваком пролазу дочекујте! Па ако се покају и буду молитву обављали и удељивали део имовине, оставите их на миру, јер Бог заиста прашта и самилостан је.** (Кур'ан, Ет-Тевбе, 5)

Божији Посланик, мир Божији над њим, је рекао: **„Наређено ми је да се борим против људи све док не посведоче да нема истинског бога осим једног Јединог Бога, а онај ко посведочи заштитио је од мене свој живот и своју имовину, осим са правом.“** (хадис преносе Бухари и Муслим)

Врсте оних који Богу приписују друга у божанству:

1. **Идолопоклоници** – који се разликују сходно стварима које обожавају. Неке је ђаво завео па обожавају дрвеће, камење, а неки људе, невидљива бића, анђеле, звезде или животиње.
2. **Кубурије (обожаваоци гробова)** – који моле становнике гробова, заветују им се и приносе жртве, тражећи од њих да им допринесу неку корист или отклоне штету.
3. **Они који се баве црном магијом, гатари и врачевани** – који обожавају циннове - невидљива бића, да би им они заузврат прибављали потребне информације, помагали им и били послушни у ономе што траже од њих.

Због велике опасности од оваквих греха у чињењу покорности Богу, Посланик, мир Божији над њим, је упозорио на узроке који воде наведеним греховима и поставио границе које спречавају упадање у њих. Узроци упадања у неопростиви грех су:

1. **Претеривање у погледу величања добрих људи.** Посланик, мир Божији над њим, је рекао: **„Чувајте се претеривања у вери, јер уистину оно што је уништило оне пре вас је претеривање у вери!“** (Хадис бележи Ахмед, Тирмизи и Ибн Маџе)

И рекао је: **„Немојте ме хвалити и величати, као што хришћани хвале и величају сина Мерјеминог (Исуса)! Заиста сам ја роб, па реците: 'Божији роб и Његов посланик!'“** (Хадис бележи Бухари)

Један од аспеката претеривања у погледу добрих људи јесте и забрањено посредништво, које се дели на две врсте:

- **Прва врста посредништва је сматрање равним Богу неког мимо Њега**, то је грех који изводи из вере, а то ћеш учинити уколико дозиваш и молиш неког мимо Бога да ти испуни потребе или отклони недаће.
- **Друга врста посредништва је новотарија**, а то је да тражиш посредништво код Бога на непрописан начин, тј. да Га молиш правом добрих људи, њиховом светошћу или местом које имају код Њега и томе слично.

Прописано и дозвољено посредништво се постиже на три начина:

- **Посредништво Божијим именима и својствима**, тј. да молиш Бога дозивајући Га неким од Његових лепих имена или савршених својстава.
- **Посредништво неким добрим делом** које учини онај који призива Божију близину.
- **Посредништво молитвом доброг верника који је у животу**, тј. да тражиш да неки добар човек моли Бога за тебе, као што је урадио Омер, нека је Бог задовољан њим. Када их је погодила суша, тражио је од Посланиковог стрица да моли Бога за кишу, па је Омер казао: **„О Боже, ми смо Ти у случају суше посредовали преко нашег Посланика, па би нам спустио кишу, а сада ти посредујемо преко**

Посланиковог стрица, па нам спусти кишу.“ (Хадис бележи Бухари)

2. Залуђеност гробовима, у шта спадају:

- 1) Претварање гробница у џамије или места молитве. Од Аише, нека је Бог задовољан њом, се преноси да би, када му се приближила смрт, Посланик, мир Божији над њим, због грознице покривао своје лице одећом, па када би се угрејао, открио би лице и у таквом стању би рекао: **„Нека је Божије проклетство на јевреје и хришћане, узели су гробове својих веровесника за богомоље!“**, упозоравајући на оно што су радили. Да није упозорења, његов гроб би, такође, био уздигнут, па се плашио да његов гроб не учине местом обављања молитве. (Хадис преносе Бухари и Муслим)

Посланик, мир Божији над њим, је рекао: **„Они који су били пре вас су узимали гробове за место молитве. Зато немојте од гробова чинити богомоље, јер вам ја то забрањујем.“** (Хадис бележи Муслим)

Под узимањем гробова за богомоље се мисли на обављање молитве на њима, макар и не била изграђена џамија на гробу, богомоља је свако место где се обавља молитва, па се то забрањује.

- 2) Изградња на гробовима и њихово уздизање. Од Ебу Хејџаца ел-Еседидја се преноси му је Алија ибн Еби Талиб рекао: **„Хоћеш ли да те упутим на шта ме је упутио Посланик, мир Божији над њим? Да не оставиш ни**

једног кипа, а да га не поломиш, нити уздигнутог гроба, а да га не поравнаш!“ (Хадис бележи Муслим)

Од Џабира, нека је Бог задовољан њим, се преноси: **„Божији Посланик, мир Божији над њим, је забранио зидање и градњу на гробовима, као и седење на њима!“** (Хадис бележи Муслим)

Под забрану потпада и изградња куполе на гробовима, њихово декорисање и украшавање.

- 3) Путовање ради посете гробова, због уопштениости говора Посланика, мир Божији над њим: **„Није дозвољено путовање у неко место, сматрајући да је свето, осим у три случаја: посета Кабе, Посланикове џамије и месцида Ал - Акса у Јерусалему.“** (Хадис преносе Бухари и Муслим)
- 4) Узимање Посланиковог, мир Божији над њим, гроба светковином. Божији посланик, мир Божији над њим, је рекао: **„Не узимајте мој гроб за место светковине!“** (Хадис бележи Ебу Давуд)

А светковина је све што се циљано понавља, у одређеном времену и месту.

3. **Опонашање многобожаца и следбеника књиге (хришћана и јевреји)** у њиховом веровању, покоравану, обичајима који су карактеристични за њих. Посланик, мир Божији над њим, је рекао: **„Разликујте се од многобожаца!“** (Хадис преносе Бухари и Муслим)

И рекао је: **„Разликујте се од ватропоклоника!“** (Хадис бележи Муслим)

И рекао је: „**Разликујте се од јевреја!**“ (Хадис бележи Ебу Давуд)

4. Сликање или цртање ликова. Од Аише, нека је Бог задовољан њом, се преноси да је Умму Селеме, нека је Бог задовољан њом, споменула Посланику, мир Божији над њим, цркву коју је видела у Абесинији, и слике које су биле у њој, па је рекао: „**Они би, када би им умро неки добар човек, саградили на његовом гробу богомољу и насликали те слике. Они су најгора створења код Бога!**“ (Хадис преносе Бухари и Муслим)

5. Изговарање речи неопростивог греха, а у то спада:

- a) Заклињање нечим мимо Бога, због хадиса у коме стоји: „**Ко се закуне нечим мимо Бога учинио је грех!**“ (Хадис бележи Тирмизи)
- b) Изговарање речи: „Како хоће Бог и ти!“, због речи Посланика, мир Божији над њим, ономе који му је рекао: 'Што је хтео Бог и ти!': „**Јеси ли ме Богу учинио супарником!? Реци: 'Оно шта је Бог хтео, Он Једини!'**“ (Хадис бележи Неса'и)
- c) Приписивање космичких појава некоме другом мимо Бога. У хадису кудсију је споменуто: „**А што се тиче онога ко каже: 'Пала нам је киша због те и те звезде!', такав не верује у Мене, а верује у звезде!**“ (Хадис преносе Бухари и Муслим)

6. Дела која изводе из вере, то су:

- 1) Ношење алке или конца, на руци или око врата, ради спречавања невоље или њеног отклањања. – Од 'Имрана ибн Хусајна, нека је Бог задовољан њим, се преноси да је **Посланик, мир Божији над њим, видео човека на чијој руци је била наруквица од бакра. „Шта је то?“ – упитао га је. „Против слабости.“ – одговорио је. „Скини је,“ – рекао је – “јер она ће ти, уистину, само повећати слабост. Када би умро, а она била на теби, никада не би био спасен.“** (Хадис бележи Ахмед и Ибн Хиббан)
- 2) Качење амајлија, морских перли, струне и огрлица ради заштите од урока. – Према хадису: **„Ко обеси амајлију (запис), нека му Бог ништа не да због тога, а ко обеси перлу (ар. веде'а), нека му Бог никад не да мира.“** (Хадис бележи Ахмед, Ибн Хиббан и Хаким)

У другом предању стоју: **„Ко обеси амајлију починио је неопростиви¹ грех.“** (Хадис бележи Ахмед и Хаким)

И према наредби Посланика, мир Божији над њим, да на врату ниједне камиле не остане огрлица од струне или огрлица, а да не буде откинута. (Хадис преносе Бухари и Муслим)

- 3) Одучавање (рукје), бајање, које у себи садрже речи које воде у грех и враџбина које су намењене за растављање мужа и жене (тивела).

¹ Опростив ако се покаје пре смрти. (оп. рев.)

– Према хадису: „**Заиста су рукје, амајлије и враџбине за растављање супружника грех.**“
(Хадис бележи Ебу Давуд)

А тивела је врста враџбине које су прављене мислећи да то раздваја човека и жену.

- 4) Клање или приношење жртве на местима где се чини грех. – Неки човек се заветовао да ће заклати камилу у Бувани, па је о томе питао Посланика, мир Божији над њим. **Посланик, мир Божији над њим, га је упитао: „Да ли је у њој био неки од ватропоклоничких идола који се обожавао?“ „Не.“** – одговорио је. „Да ли се у њој одржавала нека од њихових светковина?“ – упитао је. „Није.“ – одговорио је. **Па му Посланик, мир Божији над њим, рече: „Испуни свој завет.“** (Хадис бележи Ебу Давуд)
- 5) Празноверје, оптимизам и песимизам на основу птица и осталог. – Према хадису Ибн Мес'уда, нека је Бог задовољан њим, који сеже до Посланика, мир Божији над њим, да је рекао: **„Празноверје је грех, празноверје је грех!“** (Хадис бележи Ебу Давуд и Тирмизи)

Четврто: Веровање у Божија савршена имена и својства

То је чврсто убеђење у то да Бог има лепа имена и узвишена својства, потврђивање онога што је за Себе рекао у Својој Књизи, или је то о Њему казао Његов Веровесник, мир Божији над њим, у својој Пракси, од савршених својстава и узвишених атрибута, без поређења са својствима Његових створења, замишљање или претпостављање како изгледа, рецимо, Божија рука или лице, негирајући све мањкавости и недостатке које је Бог негирао у Својој књизи, или је то негирао Божији Веровесник, мир Божији над њим, без поређења са створењима, без накардног и неоснованог тумачења верозаконских текстова и порицања правог значења ајета и хадиса.

Узвишени каже: Бог има најлепша имена и ви Га зовите тим именима, а клоните се оних који искрећу Његова имена; како буду радили, онако ће бити кажњени! (Кур'ан, Ел-Е'араф, 180)

Ништа није као Он! Он је Све чује и Све види. (Кур'ан, Еш-Шура, 11)

Његова имена и својства су утврђена Објавом, не оставља се простор разуму да их потврђује или одбацује. Бог се не описује осим онако како је Себе описао или како Га је описао Посланик, мир Божији над њим, не говори се мимо онога што је дошло у Кур'ану и Хадису. Оно што Бог и Посланик нису говорили, у погледу Божијих својстава, о томе

не смемо говорити и ту застајемо не негирајући нити потврђујући док не испитамо онога који приписује Богу неко својство, које није споменуто у Кур'ану и Хадису, шта мисли под тим својством, па ако циља исправно значење, прихватамо значење, а одбацујемо израз, а ако циља неисправно значење, одбацујемо и значење и израз.

Узвишени каже: **Не говори оно што не знаш! И слух, и вид, и разум – за све то ће се, заиста, одговарати.** (Кур'ан, Ел-Исра', 36)

Божија имена су врхунац лепоте и она упућују на Његово биће и описују Га. Његова својства су савршена, немају мањкавости ниуком погледу.

Узвишени је рекао: **Њему припада пример најузвишенији и на небесима и на Земљи; Он је Силни и Мудри.** (Кур'ан, Ер-Рум, 27)

Његова имена су управо онаква како су наведена, па их је обавеза и потврђивати према њиховој спољашњости, без накардног и кривог тумачења. Забрањено је њихово искретање, било да се ради о порицању правог значења ајета и хадиса или поређењу Божијих својстава са својствима Његових створења, или називању Узвишеног новим именима којима Себе није назвао, или називању других Његовим именима.

Обавеза је молити се Богу и дозивати Га Његовим лепим именима, било да се ради о молитви приликом чињења покорности или молитви којом се тражи нешто (Молим те Боже опрости ми, спаси ме). Божија имена треба да запамтимо, разумемо и размишљамо о њиховим траговима, да радимо дела која изискују знање о тим својствима.

Божија својства се деле на:

1. **Особине Божијег бића** – као што су живот, слух, вид, свезнање, моћ, воља, мудрост, снага, и друга својства која су неодвојива од Његовог светог бића, и чији је нестанак немогућ.
2. **Својства која су Божија дела** – а она су уско повезана са Његовим хтењем и мудрошћу, ради их када хоће, како хоће, сходно Његовој савршеној мудрости. Пример тога јесте уздигнуће (ел-истива'), спуштање, љубав, срџба, радост, чуђење, смех, долазак, и остала својства која су споменута у Кур'ану, или су потврђена у пракси Божијег посланика.

За нека својства, као што је Божији говор, кажемо да је својство Његовог бића и да је својство Његовог дела. Оно је својство бића с аспекта његове основне, док је својство дела с аспекта појединачних ситуација у којима је Бог говорио. Бог има моћ говора одувек и заувек, али Он говори када хоће и шта хоће.

За нека својства се каже да су својства за која знамо искључиво на основу Кур'ана и Хадиса, а не може се за њих знати на основу разума. У та својства спадају: Божије лице, две руке, два ока, стопало, и друга својства која је потврдила објава.

Божија својства која су утврђена Кур'аном, Хадисом и консензусом учењака:

1. **Својство узвишеност**, које се дели на три врсте: узвишеност, узвишеност у потчињавању створења и узвишеност бића. Бог је над свиме Доминантан, нико

од створења не достиже узвишеност Његовог престола изнад небеса, нити има ишта од Њега у створењима, нити има ишта од створења у Њему. Ово спада у особине Његовог бића.

2. **Својство уздигнућа**, тј. да се Бог, након стварања небеса и Земље, уздигао над Аршом (престолом), узвисио истинским уздизањем, онако како доликује Његовој достојанствености и величанствености, не упоређујући то узвисивање са узвисивањем створења. Ово својство узвисивања је својство Његовог дела.
3. **Својство говора** јесте да Бог говори истинским говором, који се чује, од слова и гласова, који није попут говора створења. Он говори када хоће, чиме хоће и како хоће, истинито и праведно, Његове речи су непресушне, Он говори одувек и заувек. Својство говора је својство бића с аспекта његове основне, док је, с аспекта појединачних ситуација у којима је Бог говорио, својство дела.

Све ове врсте својстава су истинска у правом смислу значења, зато је обавеза потврђивати их и веровати у њих онаквим каква су дошла Објавом, по спољашњем значењу, без улажења у њихову каквоћу. Ово правило се односи на сва својства и за сва својства важи исти пропис. А ко прави разлику у својствима, једна прихвата онаквим каква јесу, а друга тумачи или их негира, тај поступа без икаквог доказа.

У погледу схватања Божијих имена и својстава залутале су многе скупине од припадника ислама, као што су:

1. **Мумессиле**, који су претерали у погледу Божијих својстава те су упали у упоређивање, упоредивши

Божија својства са својствима створења, умисливши да је то слеђење текстова Објаве, јер се Бог обраћа људима изразима које знају на основу налажења њихових значења код створења.

На то одговарамо са неколико аспеката:

Прво: Бог је у јасним и недвосмисленим ајетима занегирало да Му има ико сличан и раван, па каже: **Зато не чините свесно друге Богу равним!** (Кур'ан, Ел-Бекара, 22)

И нико Му раван није!" (Кур'ан, Ел-Ихлас, 4)

А у Божијем говору нема противречности.

Друго: Здрав разум одбија да Савршени Бог и Створитељ буде изједначен са мањкавим робом који је створен. Као што Његово биће не личи на друга бића, тако ни Његова својства не сличе својствима створења.

Треће: Бог се обраћа људима изразима које разумеју, сходно основи њиховог значења, а учествовање две ствари у основи значења не изискује њихову сличност у каквоћи и суштини. Па ако подударање у одређеним називима код створења, као што су слух, вид и моћ, не изискује њихову сличност у суштини, онда је прављење разлике између Створитеља и створења у том погледу још прече.

2. Негатори Божијих својстава. – Који су претерали у негирању па су занегирали и право значење ајета и хадиса. Они су умислили да потврђивање својстава изискује њихово поређење са својствима

створења, јер се истим својствима описују и створења, па су у потпуности занегирани та својства код Створитеља. Они потврђују Богу уопштено постојање, без описа. Од фракција које су највише претерале у порицању су „карамите – батинијје“, који су Богу занегирани две супротности од којих једна мора постојати, затим „џехмијје“, који су занегирани Божија имена и својства, а затим „му'тезиле“, који потврђују Божија имена, али негирају својства која та имена садрже.

Одговор на њихове заблуде бива са неколико аспеката:

Прво: Бог је у јасним, недвосмисленим и појашњеним ајетима потврдио Себи својства, уједно негирајући поређење са створењима, попут ајета:

Ништа није као Он! Он је Све чује и Све види. (Кур'ан, Еш-Шура, 11) А у Божијем говору нема противречности.

Друго: У стварности не постоји уопштено постојање које нема никаква својства, такво нешто постоји само у мислима, тако да овакав став води негирању самог Створитеља.

Треће: Када се својство које је уопштено припише некој конкретној ствари, то не мора значити да је то својство, када се припише некој другој ствари, истоветно том својству приписаном првој ствари, већ и прва и друга ствар на себи специфичан начин учествују у том својству, јер када се својство ограничи или припише нечему, у стварности нестаје

сличност тог својства између његових различитих поседника којима је приписано.

Они који неисправно тумаче Божија својства. То су они који верују да текст Кур'ана и праксе Божијег посланика који говори о Божијим својствима не указује на стварно Божије својство (у његовом примарном значењу), па су почели да траже друга значења на основу којих су протумачили те текстове. Притом се нису ослонили на исправан доказ који би дозволио да се остави примарно значење тих својстава и пређе на неко друго значење, и то своје искривљивање су назвали тумачењем.

Одговор на њихове заблуде бива са неколико аспеката:

Прво: Узвишени Бог је тај који најбоље познаје Себе, боље него што Га познају Његова створења, и Његов је говор најистинитији и најлепши. Његов Посланик, мир Божији над њим, је најзнанији о свом Господару, најистинитијег је говора, најречитије објашњава и најбоље саветује свој народ. Када се то зна, како може неко након тога доћи и (без доказа) приписивати њиховим речима друга значења, тврдећи да ајети и хадиси обмањују и воде у заблуду?

Друго: Основа је да се говор схвата у његовом примарном значењу, и није дозвољено прибегавати метафоричном значењу осим уз исправан доказ који то изискује, а у овом случају нема таквог доказа.

Треће: Веровесник, мир Божији над њим, је појаснио људима оно што им је њихов Господар објавио, потпуно је Објаву доставио, и немогуће је да он занемари ову изузетно

битну тему а да не појасни да се стварно желе она значења која тврде они који искривљују значења Божијих својстава.

Муфеввида – који говоре да не знају право значење. Они верују да су својства о којима нас је Бог обавестио или нас је о њима обавестио Посланик, мир Божији над њим, непознатог значења, које само Бог зна и да нема начина да ико докучи њихово право значење. Себе називају муфеввидама и њихов пут је препуштање Богу знање о правом значењу текстова.

Одговор на њихове заблуде бива са неколико аспеката:

Прво: Немогуће је да поглавље о спознаји Бога буде затворено, на то не упућују ни разум ни Објава.

Друго: Бог је Кур'ан објавио на јасном арапском језику и наредио Својим робовима да о њему размишљају и промишљају, не изузимајући ишта из тога. То указује на могућност спознаје значења Божијих својстава. А што се тиче каквоће и суштине, то су недокучиве ствари које препуштамо Богу.

Треће: Овакво учење води у оптуживање следбеника Божијег посланика и првих генерација да су били незналице, описивање истих неписменима који не знају шта се налази у Божијој Књизи већ само нагађају, и да су за њих ајети који говоре о Божијим својствима попут неразумљивих шифри и талисмана који не указују на неко разумљиво значење.

ВЕРОВАЊЕ У ПОСТОЈАЊЕ АНЂЕЛА

То је чврсто убеђење да су мелеки (анђели):

Као прво: Поштовани робови, честити и Богу блиски, покорни своме Господару и пуни страхопоштовања, који немају особина господарства нити божанствености. Узвишени каже: **А анђели су само робови поштовани. Они не говоре**

док Он не одобри и поступају онако како Он нареди. Он зна шта су радили и шта ће урадити, и они ће се само за онога којим Он буде задовољан заузимати, а они су и сами, из страхопоштовања према Њему, брижни. (Кур'ан, Ел-Енбија', 26-28)

Боје се Господара свога, Који је изнад њих и чине оно што им се нареди. (Кур'ан, Ен-Нахл, 50)

...који се ономе што им Бог заповеди не опиру, и који оно што им се нареди извршавају. (Кур'ан, Ет-Тахрим, 6)

...часних, честитих. (Кур'ан, 'Абесе, 16)

А на Дан кад их све сабере, па анђеле упита: "Јесу ли ови вас обожавали?" – они ће одговорити: "Узвишен нека си, Ти си Господар наш, а нису они!"... (Кур'ан, Себе', 39-40)

"Хваљен нека си," – рекоше они – "ми знамо само оно чему си нас Ти pouчио; Ти си Свезнајући и Мудри." (Кур'ан, Ел-Бекара, 32)

Као друго: Створени су од светла, поседују крила, огромни су и има их разних врста. Посланик, мир Божији над њим, је рекао: „**Анђели су створени од светла.**“ (Хадис бележи Муслим)

Узвишени је рекао: Сва хвала нека је Богу, Створитељу небеса и Земље, Који анђеле са по два, три и четири крила чини изасланицима; а у стварању додаје шта хоће, Он, уистину, над свиме има моћ. (Кур'ан, Фатир, 1)

Преноси се од Абдуллаха б. Мес'уда да је рекао: **„Божији Посланик, мир Божији над њим, је видео анђела Гаврила у његовом правом лику. Имао је шест стотина крила, а свако од њих је заклањало хоризонт. Са крила су му отпадали такви украси, бисери и сафири које само Бог познаје.”** (Хадис бележи Ахмед)

Посланик, мир Божији над њим, је рекао: **„Дозвољено ми је да говорим о једном од анђела који носи Арш. Удаљеност између ресице његовог уха и рамена је колико се пређе раздаљина од седам стотина година.”** (Хадис бележи Ебу Давуд)

Анђели су стварна, а не имагинарна створења, како тврде неке залутале скупине. Њихов број само Бог зна. У хадису од Енеса, који преноси Бухари и Муслим, и који говори о Ми'раџу, наводи се **да је Посланик, мир Божији над њим, када је уздигнут на седмо небо до Бејтул-Ма'мура видео да сваког дана ту клања седамдесет хиљада анђела, када изађу никада се више ту не враћају.**

Као треће: Они су у редовима поређани и славе и величају Бога. Бог их је надахнуо да Га славе, величају, слушају Његове наредбе и дао им снагу за извршавање тога.

Узвишени каже: **Свакоме од нас место је одређено, ми смо у редове поређани, и само Њега славимо и величамо!** (Кур'ан, Ес-Саффат, 164-166)

Његово је оно што је на небесима и на Земљи! А они који су код Њега не зазиру да Му буду покорни, и не замарају се, хвале Га ноћу и дању, не малаксавају. (Кур'ан, Ел-Енбија', 19-20)

... па, они који су код Господара твога хвале Га и ноћу и дању и не досађују се. (Кур'ан, Фуссилет, 38)

Од Хакима б. Хизама се преноси да је Посланик, мир Божији над њим, док је био међу својим следбеницима, рекао: „Чујете ли оно што ја чујем?“ Рекоше: „Ми ништа не чујемо.“ „Ја заиста чујем шкрипу небеса.“ – рече – „Но не треба се за то чудити, јер на њима нема ни колико педаљ а да нема анђела на кијаму или на сеџди (на молитви).“ (Хадис бележи Таберани)

Као четврто: Не могу се видети на овом свету, нити осетити људским чулима, осим коме Бог дозволи, попут Посланиковог, мир Божији над њим, виђења анђела Гаврила у његовом правом лику. Њихово виђење је могуће једино на будућем свету.

Узвишени каже: **Онај дан кад угледају анђеле, неће бити тада радосног прогласа преступницима. И говориће анђели: "Вама је то потпуно ускраћено."** (Кур'ан, Ел-Фуркан, 22)

...анђели ће им улазити на врата свака. (Кур'ан, Ер-Ра'д, 22)

Међутим, Бог је анђелима дао моћ преображаја и претварања у људски облик, као што каже Узвишени: **...Ми смо к њој Нашег анђела послали и он јој се показао у људском потпуном облику.** (Кур'ан, Мерјем, 17)

И Ибрахиму су изасланици Наши дошли да му донесу радосну вест. "Селам!" – рекоше. "Селам!" – одговори он, и убрзо им донесе печено теле. А кад виде да га руке њихове не дотичу, он схвати да су необични и осети

страх од њих. „Не бој се!“ – рекоше они, ми смо и Лутовом народу послани. (Кур'ан, Худ, 69-70)

И када изасланици Наши дођоше Луту, он се због њих нађе у неприлици и то му тешко паде, па рече: "Ово је мучан дан!" И народ његов похрли њему, а пре су неваљаштине чинили. "О народе мој," – рече он – "ето вам за брак моје кћери, оне су вам чистије! Бојте се Бога и пред гостима мојим ме не срамотите! Зар међу вама нема разумног човека?" (Кур'ан, Худ, 77-78)

Ови ајети указују на то да су анђели долазили у људском облику, као што је Гаврило, мир над њим, дошао Посланику, мир Божији над њим, у лику човека изразито беле одеће и изразито црне косе, а некад би му долазио у лику Дихје ел-Келбија.

Као пето: Анђели, поред своје основне и константне дужности слављења Бога и чињења покорности Њему, имају различита задужења:

1. Спуштање Објаве. – То је задужење анђела Гаврила, мир над њим. Узвишени каже: **Реци: „Од Господара твога спушта га Гаврило, Дух благословљени с Истином...“** (Кур'ан, Ен-Нахл, 102)

И Кур'ан је, сигурно, објава Господара светова; доноси га поверљиви Дух, на срце твоје, да будеш упозоритељ. (Кур'ан, Еш-Шу'ара, 192-194)

2. Брига о плоду у утроби жене. – Почев од удахњивања душе у њега, затим записивања чиме и колико ће бити снабдевен, његове смрти, његових дела, да ли ће бити од несрећних или срећних.

3. Чување људи. – Узвишени каже: **Уз сваког од вас су анђели, који се смењују испред њега и иза њега, по Божијем наређењу над њим бдију.**(Кур'ан, Ер-Ра'д, 11)
4. Писање људских дела. – Бог каже: **Кад двојица прихватитеља прихватају: један здесна, а један слева седи. Он не изустити ниједну реч, а да поред њега нема спремни чувар.** (Кур'ан, Каф, 17-18)
5. Учвршћивање и помагање верника. – Узвишени каже: **Кад је Господар твој надахнуо анђеле: "Ја сам с вама, па учврстите оне који верују! У срца неверника Ја ћу страх улити, па их ви по вратовима ударите, и ударите их по свим удовима."** (Кур'ан, Ел-Енфал, 12)
6. Узимање душе је задужење Анђела смрти. Узвишени каже: **Реци: „Анђео смрти, који је за вас задужен, душе ће вам узети, а после ћете Господару своме враћени бити."** (Кур'ан, Ес-Сецда, 11)
7. Испитивање човека у гробу о томе ко је његов Господар, која му је вера и ко је његов посланик. Ово је задужење двојице анђела, Мункера и Некира.
8. Дување у Рог је задужење анђела Исрафила, једно дување за усрђивање, а друго за оживљавање. Узвишени каже: **И у Рог ће бити дунуто, и умреће они на небесима и они на Земљи, остаће само они које буде Бог одабрао; после ће се у Рог други пут дунути и они ће, одједном, устати и чекати.** (Кур'ан, Ез-Зумер, 68)

9. Чување Пакла, као што каже Узвишени: **Ми смо чуварима Ватре само анђеле поставили...** (Кур'ан, Ел-Муддессир, 31)

Они ће дозивати: „О Малик! Нека нас Господар твој докрајчи!“ А он ће рећи: „Заиста ви ту остајете!“ (Кур'ан, Ез-Зухруф, 77)

О ви који верујете, себе и породице своје чувајте од Ватре којој су људи и камење гориво, о којој се анђели строги и снажни брину, који се ономе што им Бог заповеди не опиру, и који оно што им се нареди извршавају. (Кур'ан, Ет-Тахрим, 6)

10. Тражење опроста за вернике, обвеселјивање и угошћавање у Рају. Узвишени каже:

Они који носе Арш и они који су око њега, славе и хвале Господара свога и верују у Њега, и моле се да буду опрштени греси верницима: „Господару наш, Ти све обухваташ милошћу и знањем; зато опрости онима који се покају и који следе Твој пут и сачувај их патње у Ватри! Господару наш, уведи их у вртове Адна које си им обећао, и оне који су били добри од предака њихових, и жена њихових, и потомства њиховог. Ти си, уистину, Силни и Мудри. И сачувај их зла, јер, кога Ти тога дана поштедиш зла - Ти си му се смиловао, а то ће, заиста, велики успех бити!“ (Кур'ан, Гафир, 7-9)

Заиста онима који говоре: „Господар наш је један Једини Бог!“, па после буду устрајни, силазе анђели: „Не бојте се и не жалостите се, и радујте се Рају који вам је обећан.“ (Кур'ан, Фуссилет, 30)

... анђели ће им улазити на врата свака. Селам (поздрав мира) нека је вама, зато што сте трпели, а диван ли је исход након живота на Земљи! (Кур'ан, Ер-Ра'д, 23-24)

ВЕРОВАЊЕ У БОЖИЈЕ КЊИГЕ

То је чврсто убеђење да је Бог Својим веровесницима објављивао Књиге, као упуту и милост, поуку и доказ против људи и појашњење свега. Веровањем у Божије књиге се обавезујемо на следеће:

Прво: Веровање у све књиге које знамо поименично, и уопштено веровање у књиге чија имена не знамо. Од књига које је Бог објавио највеће су три:

1. Теврат, који је објављен Мусау (Мојсију), мир над њим. Узвишени каже: "О Муса," – рече Он – "Ја сам тебе одликовао над осталим светом посланством Својим и говором Својим. Оно што ти дајем узми и захвалан буди!" И Ми му на плочама написасмо

поуку за све, и објашњење за свашта. "Прими их својски, а народу своме заповеди да се придржава онога што је у њима лепше!" А показаћу вам и земљу грешника. (Кур'ан, Ел-Е'раф, 144-145)

Ми смо објавили Теврат, у коме је упутство и светло. По њему су јеврејима судили веровесници, који су били Богу послушни и честити људи, и учени, од којих је тражено да чувају Божију књигу, и они су над њом бдели. Зато се, када будете судили, не бојте људи, већ се бојте Мене, и не замењујте речи Моје за нешто што мало вреди! А они који не суде према ономе што је Бог објавио, они су прави неверници. (Кур'ан, Ел-Ма'иде, 44)

2. Инцил, који је објављен Исау (Исусу), мир над њим. Узвишени каже:

Затим смо, после њих, једног за другим наше посланике слали, док нисмо Исаа, сина Мерјеминог, послали, којем смо Инцил дали... (Кур'ан, Ел-Хадид, 27)

...а њему смо дали Инцил, у коме је било упутство и светло, и да потврди Теврат, пре њега објављен, у коме је такође било упутство и поука онима који су се Бога бојали. (Кур'ан, Ел-Ма'иде, 46)

3. Кур'ан, који је објављен Мухаммеду, мир Божији над њим. Узвишени каже:

А теби објављујемо Књигу, саму истину, да потврди књиге пре ње објављене и да над њима бди... (Кур'ан, Ел-Ма'иде, 48)

Од Божијих књига је и Зебур, који је објављен Давуду (Давиду), мир над њим. Узвишени каже: **...а Давуду смо Зебур дали.** (Кур'ан, Ел-Исра', 55)

Ибрахиму (Авраму) су објављени Сухуфи (Листови), као што каже Узвишени: **Ово, заиста, има у листовима давнашњим, листовима Ибрахимовим и Мусаовим.** (Кур'ан, Ел-Е'ала, 18-19)

Друго: Обавеза је, оно што није искривљено од казивања у тим књигама, сматрати истинитим. Узвишени Бог нас је обавестио да је дошло до искривљивања текста и значења књига које су објављене Синовима Израиловим, за које Узвишени каже:

...који смисао речи с места њихових изврћу...
(Кур'ан, Ел-Ма'иде, 41)

Они су речи с места на којима су биле уклањали...
(Кур'ан, Ел-Ма'иде, 13)

Неки од њих увијају језике своје читајући Књигу да бисте ви помислили да је то из Књиге, а то није из Књиге, и говоре: "То је од Бога!" – а то није од Бога; и о Богу свесно говоре лажи. (Кур'ан, Али 'Имран, 78)

А што се тиче величанственог Кур'ана, Бог је загарантовао да ће над њим бдети и да ће га чувати, па каже:

Ми, уистину, Кур'ан објављујемо и заиста ћемо Ми над њим бдети! (Кур'ан, Ел-Хиџр, 9)

То је, заиста, књига заштићена, лаж јој не може прићи ни спреда ни одзада; то је Објава од Мудрога и Хваљенога. (Кур'ан, Фуссилет, 41-42)

На основу тога, казивања и вести које су споменуте у књигама Ехлул-китабија, можемо поделити на три врсте:

1. Она казивања која се подударају са Кур'аном и Хадисом, и чију тачност Кур'ан потврди, као што су потопи, потапање Фараонове породице, и ајета који говоре о Исау, мир Божији над њим, то сматрамо истинитим.
2. Казивања која су опречна кур'анским и хадиским сматрамо неистином, јер је управо то оно што су измислили, од себе писали и то је оно са чиме су увијали своје језике. Попут тврдње да је часни Лут, мир Божији над њим, пио вино и блудничео са рођеним ћеркама, да нас Бог сачува од тога. Или тврдње да је Иса Бог, или Божији син, или један од троје, нека је узвишен Бог од онога што о Њему говоре.
3. Она казивања која нити су опречна нити подударна кур'анским, за њих не говоримо нити да су лажна нити истинита, због речи Посланика, мир Божији над њим: **„Када вам причају Ехлул-китабије, немојте их у лаж утеривати, а немојте им ни веровати, ви реците: 'Ми верујемо у Бога, Његовог Посланика и све Његове књиге.'“** (Хадис бележе Ахмед и Ебу Давуд)

Па ако је шта од тога истинито, нећемо рећи да је лаж, а ако је неистинито, нећемо то сматрати истином. Осим тога, дозвољено је причати исраилијате сходно речима Посланика,

мир Божији над њим: “...и причајте (преносите) приче од Синова Израилових (Бену Израил) – за то нема сметње.“ (Хадис бележи Бухари)

Треће: Суђење по верозаконику Кур'ана. Бог је Кур'ан величанствени објавио да бди над осталим књигама, тј. да буде судија, опуномоћеник и сведок над њима. Кур'ан је обухватио све користи претходних књига и дерогирао је неке од претходних прописа који су били у њима. Због тога није дозвољено слеђење других верозаконика мимо верозаконика Кур'ана. Бог је, након спомена Теврата и Инцила, рекао: **А теби објављујемо Књигу, с Истином, да потврди књиге пре објављене и да над њима бди. И ти им суди према ономе што Бог објављује и не поводи се за прохтевима њиховим, и не одступај од Истине која ти долази; свима вама смо закон и правац прописали. А да је Бог хтео, Он би вас следбеницима једне вере учинио, али, Он хоће да вас искуша у ономе што вам прописује, зато се такмичите ко ће више добра учинити; Богу ћете се сви вратити, па ће вас Он о ономе у чему сте се разилазили обавестити. И суди им према ономе што Бог објављује и не поводи се за прохтевима њиховим, и чувај их се да те не одврате од нечега што ти Бог објављује. А ако се окрену, ти онда знај да их Бог жели казнити због неких њихових греха. А многи људи су, заиста, бунтовници. Зар они да траже да им се суди као у паганско доба?! А ко је од Бога бољи судија народу који чврсто верује?!** (Кур'ан, Ел-Ма'иде, 48-50)

На другом месту каже: **Ми теби објављујемо Књигу с Истином, да људима судиш онако како ти Бог показује и не буди бранилац издајницама.** (Кур'ан, Ен-Ниса, 105)

Четврто: Веровање у сваки део Књиге, без изузимања и одбацивања и једног дела, као што каже Узвишени: **Како то да у један део Књиге верујете, а други одбацујете?! Онога од вас који чини тако стићи ће на овоме свету понижење, а на Судњем дану биће стављен на муке најтеже. – А Бог мотри на оно што радите.** (Кур'ан, Ел-Бекара, 85)

Ви њих волите, а они вас не воле, а ви верујете у све књиге. Кад вас сретну, говоре: "Верујемо!" А чим се нађу насамом, од срцебе према вама гризу врхове својих прстију. Реци: "Умрите од муке!" – Богу су, заиста, добро познате свачије мисли. (Кур'ан, Али 'Имран, 119)

Пето: Забрањено је скривање онога што је у књигама, искривљавање њиховог значења, умножавање и расправљање о њима и оповргавање Божијег говора Божијим говором. Узвишени каже: **А када је Бог узео обавезу од оних којима је Књига дата да ће је, сигурно, људима објашњавати, да неће из ње ништа крити, они су је, после, за леђа своја бацили и нечим што мало вреди заменили; а како је ружно то што су у замену добили!** (Кур'ан, Али 'Имран, 187)

Они који крију оно што је Бог у Књизи објавио и то замењују за нешто што мало вреди, они у стомаке своје не трпају ништа друго до оно што ће их у Ватру одвести; на Судњем дану Бог их неће ни ословити, нити ће их очистити – њих чека патња несносна. Они су уместо Правог пута изабрали заблуду, а уместо опроста заслужили су патњу; и колико су они само неосетљиви на Ватру! То је зато што је Бог објавио Књигу, праву истину. А неслози оних чија су мишљења о Књизи супротна заиста нема краја. (Кур'ан, Ел-Бекара, 174-176)

А тешко онима који својим рукама пишу Књигу, а затим говоре: "Ево, ово је од Бога." – да би за то корист незнатну извукли. И тешко њима због онога што руке њихове пишу и тешко њима што на тај начин зарађују! (Кур'ан, Ел-Бекара, 79)

Посланик, мир Божији над њим, је рекао: „Не расправљајте се о Кур'ану, јер ниједан народ није залутао осим расправама.“ (Хадис бележи Табери)

ВЕРОВАЊЕ У БОЖИЈЕ ПОСЛАНИКЕ

То је чврсто убеђење да је Бог одабирао међу људима посланике, којима је објављивао и слао их да људима донесу радосне вести и опомене, да им доставе Божије поруке, да само Њему Једином покорност чине и ђавола да се клоне, као милост људима и доказ против њих.

Узвишени каже: Бог одабира изасланике међу анђелима и људима, Бог је, заиста, Онај који све чује и Онај који све види. (Кур'ан, Ел-Хаџ, 75)

Ми смо и пре тебе само људе као посланике слали и објављивали... (Кур'ан, Ен-Нахл, 43)

Ми смо сваком народу посланика послали: "Богу чините покорност, а ђавола се клоните!" (Кур'ан, Ен-Нахл, 36)

Послали смо посланике који су радосне вести и опомене доносили, да људи после посланика не би

никаквог оправдања пред Богом имали. А Бог је силан и mudar. (Кур'ан, Ен-Ниса, 165)

Веровање у посланике обухвата:

Прво: Веровање да је њихова посланица од Бога, коју им је Он дао сходно Својој вољи и мудрости.

Узвишени каже: **А када њима какав знак дође, они говоре: "Ми нећемо веровати све док се и нама не да нешто слично ономе што је Божијим посланицима дато." А Бог најбоље зна коме ће поверити Своје посланство.** (Кур'ан, Ел-Ен'ам, 124)

И рекоше: "Зашто овај Кур'ан није објављен неком великом човеку из ова два града?!" А да они не расподељују милост Господара твога?! Ми расподељујемо међу њима оно што им је потребно за живот на овом свету и Ми једне над другима уздигемо по степенима, да би једни друге узимали да им служе. А милост Господара твога боља је од онога што они гомилају. (Кур'ан, Ез-Зухруф, 31-32)

Веровесништво и посланство нису нешто што се постиже утркивањем и трудом, као што то мисле неке отпадничеке суфијске фракције, већ је то искључиво Божији одабир и доброта над оним створењима за које Бог зна да су достојни тога.

Друго: Веровање у све посланике, чија имена знамо појединачно, и чија имена не знамо уопште. Од оних чија имена знамо су они које је обухватио Божији говор, након спомена Ибрахима: **И Ми му поклонисмо и Исхака и Јакуба; и сваког упутисмо – а Нуха смо још пре упутили –**

и од потомака његових Давуда, и Сулејмана, и Ејјуба, и Јусуфа, и Мусаа, и Харуна – ето, тако Ми награђујемо оне који добра дела чине – и Зекеријаа, и Јахјаа, и Исаа, и Иљаса – сви су они били добри – и Исмаила и Ељесе'а и Јунуса и Лута – и свима смо предност над осталим светом дали. (Кур'ан, Ел-Ен'ам, 84-86)

Такође, Узвишени каже: **И пре тебе смо посланике слали, о некима од њих смо ти казивали, а о некима ти нисмо казивали...** (Кур'ан, Гафир, 78)

Стога је обавеза веровати у све њих, без изузетка, јер је њихова мисија једна. Узвишени каже: **Он вам прописује у вери исто оно што је наредио Нуху и оно што објављујемо теби, и оно што смо наредили Ибрахиму и Мусау и Исау: "Праву веру исповедајте и у томе се не подвајајте!"** (Кур'ан, Еш-Шура, 13)

Неверовање у једног од посланика је неверовање у све посланике. Доказ за то је Божији говор о Нуховом народу, који је посумњао у Нуха, с тим што је Нух први посланик, њиховим неверовањем у њега посумњали су у све посланике. Узвишени каже:

И Нухов народ је сматрао лажним посланике. (Кур'ан, Еш-Шу'ара, 105)

Није дозвољено правити разлику међу посланицима, као што није дозвољено веровање у једне а неверовање у друге, па ко то уради постао је неверник. Узвишени каже:

Они који у Бога и посланике Његове не верују и желе да између Бога и посланика Његових у веровању направе разлику, и говоре: "У неке верујемо, а у неке не

верујемо." и желе да између тога некакав став заузму – они су заиста прави неверници; а Ми смо неверницима припремили срамну патњу. А они који у Бога и посланике Његове верују и ниједног од њих не издвајају – Он ће их, сигурно, наградити. – А Бог прашта и самилостан је. (Кур'ан, Ен-Ниса, 150-151)

Треће: Веровање да говоре истину и прихватање онога што нас обавештавају од Бога. Узвишени каже: **О људи, Посланик вам је већ донео Истину од Господара вашег; зато верујте – боље вам је! А ако не будете веровали, па, Божије је оно што је небесима и на Земљи, и Бог све зна и мудар је.** (Кур'ан, Ен-Ниса, 170)

А онај који доноси истину и они који у њу верују, они су богобојазни. (Кур'ан, Ез-Зумер, 33)

Тако Ми звезде кад запада, ваш друг није с Правога пута скренуо и није залутао! Он не говори по свом хиру, то је само Објава која му се обзнањује, учи га један великих моћи! (Кур'ан, Ен-Неџм, 1-5)

Обавеза је веровати у сва казивања о претходним веровесницима, која су потврдили Кур'ан и Хадис. А што се тиче онога што о њима дође у исраилијатима, према томе се опходимо сходно ономе што смо појаснили у поглављу о веровању у Божије књиге. Што се тиче предаја чији ланци досежу до Посланика, мир Божији над њим, и предаје подвргавамо условима и правилима тумача хадиса, да бисмо одвојили исправно од онога у чијем ланцу има слабости. Оне предаје чију веродостојност утврдимо, веровање и прихватање тога нам постаје обавеза.

Четврто: Покорност, слеђење посланика и прихватање њихове пресуде у међусобним споровима. Узвишени каже: **А Ми смо послали сваког посланика зато да би му се, према Божијем наређењу, покоравали...** (Кур'ан, Ен-Ниса, 64)

Стога је била обавеза свих народа да се покуравају својим посланицима и да их следе. Када је дошао Мухаммед, последњи посланик и печат свим посланицима, нека је Божији благослов и мир над свима њима, његов верозаконик је укинуо претходне верозаконе, па је постала обавеза да се њему покурава и да га следи, сваки појединац који чује за њега. Узвишени каже:

Онима који ће да следе Посланика, веровесника, који неће знати ни да чита ни да пише, којег они код себе, у Теврату и Инцилу, записаног налазе, који ће од њих тражити да чине добра дела, а од одвратних ће их одвраћати, који ће им лепа јела дозволити, а ружна им забранити, који ће их терета и тешкоћа које су они имали ослободити. Зато ће они који буду у њега веровали, који га буду подржавали и помагали и светло по њему послано следили постићи оно што буду желели. Реци: "О људи, ја сам свима вама Божији посланик, Његова власт је на небесима и на Земљи; нема другог бога осим Њега, Он живот и смрт даје, и зато верујте у Бога и Посланика Његовог, веровесника, који не зна да чита и пише, који верује у Бога и речи Његове; њега следите – да бисте на Правом путу били!" (Кур'ан, Ел-Е'араф, 157-158)

Реци: "Ако волите Бога, мене следите, и вас ће Бог волети и грехе вам опростити!" А Бог прашта и самилостан је. Реци: **"Покоравajte се Богу и Посланику!"**

А ако они главе окрену, па Бог, заиста, не воли невернике.
(Кур'ан, Али 'Имран, 31-32)

И тако Ми Господара твога, они неће бити верници док за судију у споровима међусобним тебе не прихвате и да онда због пресуде твоје у душама својим нимало тегобе не осете и док се сасвим не покоре. (Кур'ан, Ен-Ниса, 65)

Пето: Обавеза је бити пријатељ са посланицима, волети их, часно се према њима опходити и доносити селам (поздрав мира) на њих. Узвишени каже:

Ваши заштитници су само Бог и Посланик Његов и верници који понизно молитву обављају и удељују део своје имовине. Онај ко за заштитника узме Бога и Посланика Његовог и вернике – па, Божија страна ће свакако да победи. (Кур'ан, Ел-Маиде, 55-56)

А када се Иса уверио да они неће да верују, узвикнуо је: "Који ће бити помагачи моји на Божијем путу?" "Ми." – рекоше ученици – "Ми ћемо бити помагачи Божије вере, ми у Бога верујемо, а ти буди сведок да смо ми послушни Њему." (Кур'ан, Али 'Имран, 52)

Реци: "Ако су вам очеви ваши, и синови ваши, и браћа ваша, и жене ваше, и род ваш, и имања ваша која сте стекли, и трговачка роба за коју страхујете да продаје неће имати, и куће ваше у којима се пријатно осећате милији од Бога и Његовог Посалника и од борбе на Његовом путу, онда причекајте док Бог Своју одлуку не донесе. А Бог грешницима неће указати на Прави пут."
(Кур'ан, Ет-Тевбе, 24)

И мир и благослов нека је над посланицима. (Кур'ан, Ес-Саффат, 181)

О Мухаммеду, мир Божији над њим, Бог каже:

Да у Бога и у Посланика Његовог верујете, и да га узносите, и обожавате, и да Га (Бога) ујутру и навече славите и величате. (Кур'ан, Ел-Фетх, 9)

Заиста Бог и Његови анђели благосиљају Веровесника. О ви који верујете, благосиљајте га и ви и њему селам (поздрав мира) шаљите! (Кур'ан, Ел-Ахзаб, 56)

Посланик, мир Божији над њим, је рекао: **„Нећете бити прави верници све док вам ја не будем дражи од родитеља ваших и деце ваше и од свих људи.“** (Хадис преносе Бухари и Муслим)

ВЕРОВАЊЕ У СУДЊИ ДАН

То је чврсто убеђење да Бог оставља робове до дана када ће их проживети из њихових гробова, и када ће им сводити рачуне за њихова дела, па ће их према њима наградити Рајем или Ватром. Узвишени каже:

...Он их само пушта до Дана када ће им очи остати отворене! (Кур'ан, Ибрахим, 42)

Неверници мисле да неће бити оживљени. Реци: "Хоћете, Господара ми мога, сигурно ћете бити оживљени, па ћете о оном што сте радили, заиста, бити обавештени!" А то је Богу лако. (Кур'ан, Ет-Тегабун, 7)

На Дан када наступи Час суда људи ће се раздвојити: они који су веровали и добра дела чинили радоваће се у рајском врту, а они који нису веровали и који су ајете и доказе Наше и сусрет на будућем свету порицали биће приведени у Ватру. (Кур'ан, Ер-Рум, 14-16)

Под веровањем у Судњи дан се поразумева следеће:

Прво: Виђење анђела приликом смрти; искушење у гробу које долази испитивањем роба од стране два анђела о

његовом Господару, његовој вери и посланику; патња или уживања у гробовима, која бивају у загробном животу. Узвишени каже:

А да си само видео кад су анђели неверницима душе узимали и по лицима њиховим их и страга ударали: "Искусите патњу у огњу!" (Кур'ан, Ел-Енфал, 50)

Заиста онима који говоре: "Господар наш је Један Бог!", па после буду устрајни, силазе анђели: "Не бојте се и не жалостите се, и радујте се Рају који вам је обећан." (Кур'ан, Фуссилет, 30)

... а Фараонове присталице зла патња задеси, ватра којој ће бити изложени јутром и навече, а када наступи Час: "Уведите Фараонове људе у патњу најтежу!" (Кур'ан, Гафир, 45-46)

Друго: Веровање у Судњи дан и његове предзнаке. Узвишени каже:

А шта ти знаш, можда је час Судњег дана близу! Пожурују га они који у њега не верују, а они који верују због њега страхују и да је истина стварно знају. Ето, заиста су они који расправљају о часу Судњег дана у великој заблуди! (Кур'ан, Еш-Шура, 17-18)

Па, да ли они чекају само да час Судњег дана изненада дође, а већ су дошли предзнаци његови?! (Кур'ан, Мухаммед, 18)

Од великих предзнака Судњег дана, које је споменуо Посланик, мир Божији над њим, у хадису су следећи: **„Неће наступити Судњи дан све док пре њега не видите десет предзнака!“**, па је споменуо дим, Антихриста, животињу

(велика животиња која ће се појавити), излазак Сунца са запада, спуштање Исаа, сина Мерјеминог, Је'цуца и Ме'цуца, три потреса: на истоку, на западу и на Арапском полуострву, а последња од њих ће бити ватра која ће се појавити у Јемену и потераће људе на место окупљања ради полагања рачуна (Махшер). (Хадис бележи Муслим)

Судњи дан ће наступити изненада и брзо, као што каже Узвишени:

Питају те о Смаку света, када ће се збити. Реци: "То зна једино Господар мој, Он ће га у одређено време открити, а тежак ће бити небесима и Земљи, сасвим неочекивано ће вам доћи." Питају те као да ти о њему нешто знаш. Реци: "То само Бог зна, али већина људи не зна." (Кур'ан, Ел-Е'араф, 187)

А Смак света ће као трептај ока, или још брже, доћи... (Кур'ан, Ен-Нахл, 77)

Судњи час ће наступити при дувању у Рог ради усмрћивања становника небеса и Земље, као што каже Узвишени:

И у Рог ће бити дунуто, и умреће они на небесима и они на Земљи, остаће само они које буде Бог одабрао... (Кур'ан, Ез-Зумер, 68)

Треће: Веровање у проживљење, тј. да ће Бог да оживи Своје робове из гробова, босе, голе, необрезане, без игде ичега, а то ће бити након другог дувања у Рог. Узвишени каже:

... после ће се у Рог други пут дунути и они ће, одједном, устати и чекати. (Кур'ан, Ез-Зумер, 68)

И дунуће ће се у Рог, а они из гробова према Господару своме ће да хрле. (Кур'ан, Ја-Син, 51)

Посланик, мир Божији над њим, је рекао: „Људи ће на Судњем дану бити проживљени боси, голи и необрезани.“ (Хадис бележи Муслим)

Четврто: Веровање да ће људи дуго стајати пред Господаром, на месту полагања рачуна, да ће их дозивати гласник, где ће свако сваког видети, да ће им се Сунце примаћи, да ће се давити у сопственом зноју, да ће доћи до Посланиковог врела са ког ће верници пити и након тога више никад неће бити жедни, да ће се поделити књиге њихових дела, да ће се поставити теразије за вагање дела, да ће се поставити Сират-хуприја, све то ће да буду велики догађаји и стравични призори.

Пето: Веровање у полагање рачуна. Узвишени каже:

Нама ће се они, заиста, вратити, а потом, на Нама је, заиста, да рачун њихов сведемо! (Кур'ан, Ел-Гашије, 25-26)

Онај коме буде књига његова у десну руку његову дата лако ће рачун положити. (Кур'ан, Ел-Иншикак, 7-8)

Онај ко буде урадио колико трун добра – видеће га, а онај ко буде урадио колико трун зла – видеће га. (Кур'ан, Ез-Зелзеле, 7-8)

Ми ћемо на Судњем дану исправне теразије поставити, па се никоме криво неће учинити; ако нешто буде тешко колико зрно горушице, Ми ћемо за то казнити или наградити. А заиста је довољно то што ћемо Ми рачуне испитивати. (Кур'ан, Ел-Енбија', 47)

Биће две врсте полагања рачуна:

1. Полагање рачуна верника, у виду излагања дела или у виду детаљног испитивања о делима. Што се тиче полагања рачуна у виду излагања дела, тако ће бити поступано према срећницима, којима је Бог још пре лепу награду обећао, на шта нам указује хадис од Ибн Омера, нека је Бог задовољан њим, да је **Посланик, мир Божији над њим, рекао: „Бог ће приближити Себи верника на Судњем дану, заклониће га (од осталих људи) и прикриће га, па ће га упитати: 'Да ли знаш да си тај и тај грех починио?' Одговориће: 'Знам, Господару.' Тако ће му набрајати грех за грехом, док човек не помисли да је пропао, па ће Бог да каже: 'Ја сам ти грехе сакрио на Земљи, а данас ти их опраштам.'**, па ће му бити уручена књига његових добрих дела.“ (Хадис преносе Бухари и Муслим)

А што се тиче полагања рачуна у виду испитивања, то ће се десити верницима који су чинили велике грехе, а притом нису сматрали друге равним Богу. Бог ће оне међу њима, којима не буде опростио, казнити у Ватри због греха, пре него што их уведе у Рај. На то указује хадис Аише, нека је Бог задовољан њом, да је **Посланик, мир Божији над њим, рекао: „Ко год буде испитиван биће и кажњен.“ Аиша га је упитала: „Зар Бог није рекао: Онај коме буде књига његова у десну руку дата, лако ће рачун положити. (Кур'ан, Ел-Иншикак, 7-8)“ Посланик је одговорио: „То је само излагање дела, а нема никога ко ће на Судњем дану**

бити детаљно испитиван, а да неће бити кажњен.“ (Хадис преносе Бухари и Муслим)

2. Што се тиче неверника, њима се неће вагати добра и лоша дела, јер они добрих неће ни имати, већ ће бити доведени пред своја лоша дела која ће им бити набрајана. У наставку хадиса од Ибн Омера, који смо раније навели, стоји: **„А што се тиче неверника и лицемера, они ће бити прозвани пред свим створењима, и повикаће се: 'Ови су измишљали лажи о свом Господару, па нека проклетство стигне многобошце!'“** (Хадис преносе Бухари и Муслим)

Шесто: Веровање да ће човек бити награђен сходно делима, тј. да је Рај истина и да је Пакао истина. Рај је боравиште које је Бог припремио као награду богобојазнима, у њему су разне врсте благодати и уживања, у њему је оно што око није видело, што уво није чуло и што човек не може да замисли. Пакао је боравиште које је Бог припремио као казну неверницима, у њему су разне врсте кажњавања, као што каже Узвишени:

Ми ћемо учинити да Књигу после наследе они Наши робови које Ми изаберемо; биће оних који ће се према себи огрешити, биће оних чија ће добра и лоша дела подједнако бити тешка, и биће и оних који ће, Божијом вољом, својим добрим делима друге надмашити – за то ће велику награду добити: еденске (Рајске) баште у које ће ући, у којима ће се златним наруквицама, бисером украшеним китити, а хаљине ће им, у њима, бити од свиле. "Хваљен нека је Бог!" Говориће: "Који је од нас тугу одстранио. Господар наш, заиста, много прашта и благодаран је. Који нам је, од доброте Своје, вечно боравиште даровао, где нас умор неће

дотицати и у коме нас клонулост неће сналазити." А невернике чека ватра пакла, они неће бити на смрт осуђени, и неће умрети, и неће им се патња у њему ублажити – ето тако ћемо сваког неверника казнити. Они ће у њему јаукати: "Господару наш, избави нас, чинићемо добра дела, другачија од оних која смо чинили!" "А зар вас нисмо оставили да живите довољно дуго да би онај који је требало да размисли имао времена да размисли, а био вам је дошао и онај који опомиње? Зато искусите патњу, неверницима нема помоћи!" (Кур'ан, Фатир, 31-36)

ВЕРОВАЊЕ У БОЖИЈУ ОДРЕДБУ (КАДЕР)

То је чврсто убеђење да је Бог одредио судбине створења, према своме исконском знању, записао их у Левхи-махфузу (књизи која се чува на небу), да се оне одвијају Његовом вољом и да их је скројио Својом моћи. Узвишени каже:

Ми заиста све с одређењем стварамо. (Кур'ан, Ел-Камер, 49)

...Који је све створио и како треба уредио! (Кур'ан, Ел-Фуркан, 2)

У веровање у одређење улази следеће:

Прво: Веровање у Божије исконско, вечито, апсолутно знање о општим стварима и детаљима, која се вежу за Његова дела, као што је век живота створења и њихова снабдевеност, или која се вежу за дела Његових робова, ко ће да Му греша, а ко ће да буде покоран. Узвишени каже:

... Он све добро зна. (Кур'ан, Ел-Бекара, 29)

... то је одредба Силног и Свезнајућег. (Кур'ан, Ел-Ен'ам, 96)

Он је знао ко ће да Му буде покоран и ко ће да Му греша, као што је знао ко ће дуже, а ко ће краће да живи.

Друго: Веровање да је Бог све што је одређено записао у Левхи-махфузу (књизи на небу помно чуваној). Узвишени каже:

Нема невоље која задеси Земљу и вас, а која није, пре него што је дамо, записана у Књизи – то је Богу, уистину, лако. (Кур'ан, Ел-Хаид, 22)

“... тако ми Господара мога, Који зна и оно што је чулима недокучиво, сигурно ће вам доћи!” Њему не може ништа, ни колико трунчица једна, ни на небесима ни на Земљи, измаћи, и не постоји ништа, ни мање ни веће од тога, што није у јасној Књизи. (Кур'ан, Себе', 3)

Од Абдуллаха Ибн Амра Ибн ел-'Аса се преноси да је рекао: „**Чуо сам Божијег Посланика, мир Божији над њим, да је рекао: 'Бог је записао судбине свих створења педесет хиљада година пре стварања небеса и Земље, док је Арш, Његов престо, био на води.'**“ (Хадис преноси Муслим)

А од Убадеа Ибн Самита се преноси да је чуо Божијег Посланика, мир Божији над њим, да говори: „**Прво што је Бог створио било је перо, затим му је наредио: 'Пиши!' 'А шта ћу да запишем?' – упитало је, а Он је рекао: 'Пиши све што ће да се деси до Судњег дана.'**“ (Хадис бележи Ебу Давуд)

Бог је споменуо заједно Његово знање и писање у ајету:

Зар не знаш да Бог зна све што је на небу и на Земљи?! То је све у Књизи, то је, уистину, Богу лако! (Кур'ан, Ел-Хаџ, 70)

Треће: Веревање да све бива Божијом вољом, оно што Бог хоће десиће се, а оно што не жели неће да се деси. Нико не може спречити што Бог да, а што Бог спречи нема тога који ће то дати, оно што је Он одредио нико не може спречити, у ономе што Он поседује се ништа не дешава без Његове воље.

Упућује кога хоће, добротом Својом, а у заблуди оставља кога Он хоће Својом праведношћу, и нико не може Његову пресуду побити.

Узвишени каже:

А да је Бог хтео, они се не би међусобно убијали! Али, Бог ради оно што Он хоће. (Кур'ан, Ел-Бекара, 253)

... ономе од вас који хоће да је на Правом путу, а ви не можете ништа хтети ако то Бог, Господар светова, неће! (Кур'ан, Ет-Теквир, 28-29)

Четврто: Веравање да је Бог сва створења створио и обликовао их без претходног примера, да је Бог Створитељ, а све мимо Њега су створења. Бог је створио све ствари, њихова бића, својства и покрете. Узвишени каже:

Бог је Створитељ свега и Он управља свим. (Кур'ан, Ез-Зумер, 62)

... кад Бог ствара и вас и оно што направите? (Кур'ан, Ес-Саффат, 96)

У његову (човекову) корист је добро које учини, а на његову штету зло које уради... (Кур'ан, Ел-Бекара, 286)

Пето: Веравање да није обавеза да Божије хтење (меши'ет) прати Божија воља (мехабет), тј. оно што Он воли. Некад жели да се деси оно што Он не воли, а некад може дати да се не деси оно што Он воли, сходно Његовој савршеној мудрости и исходу који само Он зна. Узвишени каже:

Кад бисмо хтели, сваком човеку бисмо Упуту дали, али обистиниле су се Моје речи: "Напунићу, заиста, Пакао

цинновима (невидљивим бићима) и људима заједно!"
(Кур'ан, Ес-Сеџде, 13)

Ако ви не будете веровали, па, Богу ви нисте потребни, али Он није задовољан неверством Својих робова. А ако будете захвални, Он ће тим бити задовољан...
(Кур'ан, Ез-Зумер, 7)

Шесто: Веровање да нема супротности између верозаконика и одређења. Бог каже: **Ваш труд је, заиста, различит: ономе који удељује и не греш и оно најлепше сматра истинитим – њему ћемо пут ка Рају олакшати; а ономе који тврди и осећа се независним и оно најлепше сматра лажним – њему ћемо пут ка Паклу олакшати.**
(Кур'ан, Ел-Лејл, 4-10)

То је зато што је верозаконик отворена књига, а Божије одређење недокучива ствар за створења. Бог је одредио судбине створења, прикрио их од њих, наредио им неке ствари, а неке забранио, припремио их и ојачао за извршавање Његових наредби и клоњење Његових забрана, а оправдао их у ономе што ураде ако се при њима нађе нека од препрека одговорности (попут незнања или присиле). Према томе, нико нема оправдања у чињењу греха и непослушности, тврдећи како је то већ одређено од Бога. Узвишени каже:

Говориће они који су Богу друге у обожавању придруживали: "Да је Бог хтео, ми не бисмо чинили грех, а ни преци наши, нити бисмо ишта забрањено учинили." Тако су и они пре њих порицали, све док Нашу казну нису искусили. Реци: "Имате ли ви какав доказ, да нам га изнесете? Ви се само за претпоставкама поводите и ви само неистину говорите." Реци: "Бог има потпун доказ, и

да Он хоће, све би вас на Прави пут упутио!" (Кур'ан, Ел-Ен'ам, 48-49)

Бог је овим ајетима показао да су њихове тврдње лажне. Као прво, дао им је да искусе казну; као друго, да је Божије одређење доказ за њихово чињење греха, Бог им не би дао да искусе казну, па је тако открио неистинитост њихових тврдњи. Њихове тврдње не могу бити доказ за њих, јер се не ослањају на Објаву, већ су изграђене на мишљењу и неистини. Па потпуни доказ припада Богу.

Скупине које су залутале у погледу одређења:

Прва: Кадерије (нуфат), порицатељи одређења, а њих има две фракције:

1. Екстремне кадерије, а то су њихови зачетници, који су занегирали Божије знање и писање одеђења, сматрајући да је све што се деси ново, да Бог зна тек кад се деси.
2. Блажи од првих су му'тезиле, који су занегирали Божију вољу и стварање дела, већ сматрају да човек сам ствара дела.

Друга: Џебрије, који кажу да је човек присиљен на своја дела, одвојивши од човека његову вољу, дела и одабир, сматрајући његово деловање нужним, па су занегирали мудрост и смисао Божијег деловања.

Докази против ове две скупине су из Објаве и стварности (свакодневнице):

1. Доказе против прве скупине (порицатеља одређења) имамо у јасним текстовима Објаве, а и у стварности (свакодневници), јер некада човек науми да уради неко дело, али се између њега и тог дела нешто испречи.
2. Доказ против екстремних цебрија, који сматрају да човек нема вољу над својим делима, такође су јасни текстови Објаве који потврђују човеку вољу и дело. Такође, из стварности знамо да сваки човек прави разлику између својевољних дела и онога што му се деси, а да он то није хтео.

Верозаконских текстова који потврђују смисао и мудрост Божијег деловања је пуно.

ПОСЛЕДЊА БОЖИЈА ОБЈАВА – КУР'АН

Кур'ан је Божији говор. Узвишени каже: **Ако те неки многобожац замоли за заштиту, ти га заштити да би саслушао Божије речи...** (Кур'ан, Ет-Тевбе, 6)

Посланик, мир Божији над њим, је изашао пред арапска племена у Мекки, и рекао:

„Има ли човека који ће ме одвести своје народу, па да им доставим говор мог Господара? Заиста ми Курејшије бране да доставим говор мог Господара, слављен нека је Он.“ (Хадис преносе аутори Сунена и Ахмед)

Кур'ан је истински Божији говор, његова слова и значења не личе говору створења, објављен је и није створен. Прво је Бог њиме говорио, а затим га је објавио поверљивом анђелу Гаврилу, који га је спустио на срце Мухаммеда, мир Божији над њим, у деловима, па га је он учио људима. Узвишени каже: **И као Кур'ан, све део по део га објављујемо, да би га ти људима мало-помало казивао, и према потреби га објављујемо.** (Кур'ан, Ел-Исра, 106)

Па када га људи читају, или пишу у Мусхафима (Књига у којој је исписан Кур'ан) или га уче напамет, он и даље остаје истински Божији говор, јер се говор приписује ономе ко га је први изрекао, а не ономе који га доставља и преноси. Према томе, оно што се учи не припада оном ко учи, нити оно што се пише припада писару, нити оно што се памти припада хафизу; радња је радња учача, или писара, или хафиза, а говор је говор Створитеља. Узвишени каже: **Реци: "Од Господара твога спушта га (анђео) Гаврило, Дух благословљени с Истином, да још више учврсти вернике, и да буде упута и радосна вест муслиманима."** Добро знамо да они говоре: **"Поучава га један човек!"** Језик онога на кога су склони тако да мисле, језик је неарапа, а овај Кур'ан је на јасном арапском језику. (Кур'ан, Ен-Нахл, 102-103)

Бог је, онога, ко Кур'ан припише људском говору, прогласио неверником и запретио му је ватром, рекавши: **У Секар (Пакао) ћу Ја њега бацити.** (Кур'ан, Ел-Муддессир, 26)

ГЛЕДАЊЕ У УЗВИШЕНОГ БОГА НАКОН ОВОГ СВЕТА

У веровање у Бога и Судњи дан спада и веровање да ће верници гледати својим очима у свог Господара на Судњем дану. Прво виђење ће се десити кад наступи Судњи дан,

приликом полагања рачуна, а друго виђење ће бити након уласка у Рај. Узвишени каже:

Тога дана нека лица ће бити блистава, у Господара свога ће гледати. (Кур'ан, Ел-Кијаме, 22-23)

Са дивана ће гледати. (Кур'ан, Ел-Мутаффифин, 23)

Онима који чине добра дела припада лепа награда – Рај, а и више од тога (гледање у лице Господарово) (Кур'ан, Јунус, 26)

Посланик, мир Божији над њим, је рекао: **„Заиста ћете видети свог Господара...“** (Хадис преносе Бухари и Муслим)

ИСТИНСКО ВЕРОВАЊЕ

1. У веровање спадају речи и дела. Говор може бити срцем и језиком, а дела се могу чинити срцем, језиком и удовима. У говор срца спада убеђење, потврђивање и прихватање истине. У говор језика спада изговарање свих речи које потврђују ислам и

обзнањивање и изговарање речи које потврђују Божију једноћу и Мухаммедово посланство (ла иллахе иллалах Мухаммеду ресулуллах). Под срчаним делима се подразумевају човекове намере (нијети) и жеље, као што је страх, нада и ослањање. У дела језика спадају спомињање Бога, молитве и учење Кур'ана. У дела удова спадају сви покрети делова тела са којима се чине телесне покорности. Узвишени каже:

Прави су верници само они чија се срца страхом испуне кад се Бог спомене, а кад им се ајети Његови уче, веровање им повећају и само се на Господара свога ослањају, они који обављају молитву и део од онога што им Ми дајемо удељују. Они су, заиста, прави верници, њих код Господара њиховог чекају почаст, и опрост, и дивна награда. (Кур'ан, поглавље Ел-Енфал, одломак 2-4)

Прави су верници само они који у Бога и Посланика Његовог верују и после више не сумњају и боре се на Божијем путу имецима својим и животима својим. Они су баш искрени. (Кур'ан, поглавље Ел-Хуџурат, одломак 15)

Божији Посланик, мир Божији над њим, је рекао: „**Веровање се састоји од шездесет и неколико (или седамдесет и неколико) огранака. Највреднији је изговарање речи које потврђују Божију једноћу, а најнижи степен је уклањање препрека са пута, а и стид је део веровања.**“ (Хадис преносе Бухари и Муслим)

Право веровање је састављено од речи и дела, па је веровање потврђивање које прате речи и дела. Одсуство речи и дела указује на одсуство потврђивања.

2. Кад се веровање и Ислам одвојено спомињу, они су синоними један другом, међутим када се заједно спомињу, веровање је унутрашње убеђење, док је Ислам видљиви рад по том убеђењу. Сходно томе, сваки верник је муслиман, али није сваки муслиман верник потпуног веровања. Узвишени каже: **Неки бедуини говоре: "Ми верујемо!" Реци: "Ви не верујете, али реците: 'Ислам смо примили!' А веровање још није ушло у ваша срца."** (Кур'ан, Ел-Хуџурат, 14)

3. Степен веровања расте и опада. Степен веровања расте спознајом Бога, размишљањем и промишљањем о ајетима који говоре о космосу и прописима, покорношћу и клоњењем од греха, а опада услед незнања о Богу, немарношћу спрам ајета, окретањем од Божијих прописа, остављањем покорности и чињењем лоших дела. Узвишени каже:

... а кад им се ајети Његови уче, веровање им повећају. (Кур'ан, Ел-Енфал, 2)

... Што се тиче верника, њима је учврстила веровање и они се радују. (Кур'ан, Ет-Тевбе, 124)

Он је Онај који је смирај у срца верника спустио да би веровање на веровање своје повећали... (Кур'ан, Ел-Фетх, 4)

4. Веровање има своје степене, тако да су неки већи од других, као што стоји у раније наведеном хадису, да је Посланик, мир Божији над њим, рекао: **„Веровање се састоји од шездесет и неколико (или седамдесет и неколико) огранака. Највреднији је изговарање речи које потврђују Божију једноћу, а најнижи степен је уклањање препрека са**

пута, а и стид је део веровања.“ (Хадис преносе Бухари и Муслим)

5. И људи се вреднују према степену веровања. Неки су потпунијег веровања од других, као што каже Узвишени: **Ми ћемо учинити да Књигу после наследе они Наши робови које Ми изаберемо; биће оних који ће се према себи огрешити, биће оних чија ће добра и лоша дела подједнако бити тешка, и биће и оних који ће, Божијом вољом, својим добрим делима друге надмашити – за то ће велику награду добити.** (Кур'ан, Фатир, 32)

Посланик, мир Божији над њим, је рекао: **„Верник најпотпунијег веровања је онај који је најлепшег понашања.“** (Хадис бележе Ахмед, Ебу Давуд и Тирмизи)

Онај који изговара речи које потврђују Божију једноћу и Мухаммедово посланство, убеђен је у њихово значење и следи оно што оне изискују, дошао је са основом веровања. Онај који ради обавезе, а клони се забрањеног, дошао је са обавезним веровањем. Док је онај који ради обавезна и препоручљива дела, а притом се клони забрањених и покуђених ствари, потпуног веровања.

6. Што се тиче изговарања речи: „Ја сам верник, ако Бог да.“ То можемо да поделимо на три случаја:

Први: Ако човек те речи изговори сумњајући у своју основу веровања, то је забрањено и спада у грех који изводи из вере, зато јер веровање човека мора да буде стабилно.

Други: Ако то каже страхујући да не хвали себе, молећи Бога да успостави обавезно и потпуно веровање, онда му је то обавеза.

Трећи: Ако то каже тражећи награду у спомињању Божије воље, то му бива дозвољено.

7. Човеково веровање не нестаје општим чињењем малих или великих греха, већ се смањује, а остаје његова основа. Стога је починилац великог греха и даље верник смањеног веровања. Верник је због веровања које поседује, а грешник је због свог греха, не излази из оквира вере на овом свету нити остаје вечно у Ватри на будућем свету, већ остаје под Божијом вољом, ако хоће опростиће му и увешће га у Рај, а ако жели казниће га сходно греху, а након тога ће да га уведе у Рај, или ће бити у Ватри због греха а изаћи ће због заузимања оних којима је Бог дозволио да се заузимају, или због милости Најмилостивијег од свих милостивих. Узвишени каже: **Бог, заиста, неће опростити да се Њему ишта у обожавању придружује, а опростиће све мимо тога, коме Он хоће! А онај ко другог Богу у обожавању придружује, тај чини потвору и велики грех.** (Кур'ан, Ен-Ниса, 48)

Посланик, мир Божији над њим, је рекао: „**Људи који су заслужили Рај ући ће у Рај, а они који нису ући ће у Ватру. Затим ће Бог наредити: 'Извадите из Ватре сваког оног у чијем срцу буде и колико зрно горушице веровања.'** Па ће бити извађени, поцрнелих тела, а затим ће бити убачени у реку живота.“ (Хадис бележи Бухари)

У другом хадису стоји: „**Изаћи ће из Ватре ко каже да је Бог само један, а у његовом срцу буде добра колико је тежина зрна јечма, и изаћи ће из Ватре ко каже да је Бог само један, а у његовом срцу буде добра (веровање) колико је тежина зрна пшенице, и изаћи ће из Ватре ко каже да је**

Бог само један, а у његовом срцу буде добра (веровања) колико је тежина зрно кукуруза.“ (Хадис бележи Бухари)

Скупине које су залутале у овом погледу:

Прва скупина: Ве'идије, они који говоре да ће се Божија претња извршити, а порекли су заузимање за починиоце великог греха који Богу нису придруживали друга.

Ве'идије се деле на две скупине:

- 1. Хариџије**, који тврде да је починилац великог греха изашао из оквира вере и да је ушао у неверство. За њих је он неверник на овом свету, а на будућем свету ће бити вечно у Ватри.
- 2. Му'атезиле**, који говоре да је починилац великог греха изашао из оквира вере, али да није ушао у неверство. За њих је он између два стања на овом свету: нити је верник, нити неверник. А на будућем свету је вечно у Ватри.

Овим двама скупинама одговарамо са неколико аспеката:

Прво: Бог је потврдио веровање починиоцима великог греха и оставио им је својство верничког братства на овом свету. Као што каже Узвишени: **О ви који верујете! Прописује вам се одмазда за убијене: слободан за слободног, роб за роба, и женско за женско. А према ономе коме од његовог брата буде нешто опроштено, нека онај ко**

прихвати откуп поступи праведно, а и он нека њему исплати лепо и по пропису... (Кур'ан, Ел-Бекара, 178)

Па је убицу назвао братом убијенога. У другом ајету Узвишени каже: **Ако се две скупине верника сукобе, измирите их; а ако једна од њих, ипак, учини насиље другој, онда се борите против оне која је учинила насиље све док се Божијим прописима не приклони, онда их по правди измирите и будите правични; Бог, заиста, воли правичне. Само су верници браћа, зато помирите своја два брата и бојте се Бога да би вам милост била дарована.** (Кур'ан, Ел-Хуџурат, 9-10)

Па је Бог овим ајетом двема сукобљеним скупинама потврдио својство веровања и братства.

Друго: Бог ће опростити све мимо придруживања друга Њему, коме он буде хтео, и избавиће из Ватре свакога у чијем срцу буде најмање зрно веровања, као што је дошло у предајама које преноси велики број преносиоца о заузимању за починиоце греха.

Друга скупина: Мурци'е, који одвајају дела од веровања, па кажу да веровању не шкоди чињење греха, као што ни делу које изводи из вере не користи чињење добрих дела. Они се по дефиницији веровања деле на неколико скупина:

1. **Цехмије,** који говоре да је веровање само потврда или спознаја срцем.
2. **Керамијје,** који кажу да је веровање само изговарање језиком.

3. **Мурци'етул-фукаха**, који кажу да је веровање потврђивање срцем и изговарање језиком. Код њих дела не улазе у оквир веровања и у његову суштину, већ су дела плодови веровања.

Мурцијама одговарамо са неколико аспеката:

Прво: Бог је чињење дела назвао вровањем, па каже за оне који су клањали окрећући се према Бејтул-макдису и који су преселили пре промене кибле: ... **Бог неће дозволити да пропадне веровање ваше.** (Кур'ан, Ел-Бекара, 143) Тј. Бог неће дати да пропадне ваше добро дело обављања молитве.

Друго: Посланик, мир Божији над њим, је порекао потпуно веровање починиоцу великог греха, док га чини: **„Човек, док чини блуд није верник, док краде није верник и док пије алкохол није верник. И није верник у тренутку док краде неку вредну ствар на очиглед људи.“** (Хадис преносе Бухари и Муслим)

Обе скупине, ве'идије и мурци'е, имају накарадну тумачење веровања. Њихово убеђење је да је веровање целина, или је у потпуности присутано, или је у потпуности одсутано. Мурци'е тврде је то потврђивање језиком или срцем, или и језиком и срцем, макар не чинио ништа од добрих дела. Они су немарни по питању Божијих претњи.

Ве'идије негирају веровање чињењем великог греха и они су претерали у погледу Божије претње. Ове две скупине имају заједничко полазиште, али супротне исходе.

ИСЛАМСКИ СТАВ ПО ПИТАЊУ ВОЂСТВА У ИСЛАМУ И ЗАЈЕДНИЦЕ

1. Обавезност давања присеге (беј'е) владару који није изашао из оквира Ислама. Посланик, мир Божији над њим, каже: „**Онај ко умре без заклетве (беј'е) на свом врату, умро је паганском смрћу.**“ (Хадис преноси Муслим)
2. Послушност и покорност претпостављенима у ономе што је добро; као што је обављање

ходочашћа, цуме и бајрама са својим вођама, били они добротинитељи или неправедни, грешници. Треба их саветовати, а приликом разилажења се треба враћати на Кур'ан и праксу Божијег посланика. Узвишени каже: **О ви који верујете, поковавајте се Богу и поковавајте се Посланику и надлежним од вас. А ако се у нечему не слажете, обратите се Богу и Посланику, ако верујете у Бога и Последњи дан. То је боље и последице су лепше.** (Кур'ан, Ен-Ниса, 59)

Посланик, мир Божији над њим, је рекао: „Дужност је муслиману да слуша и да буде покоран, у ономе што му је мило и мрско, осим ако му се наређује грех. А када му се наређује грех, онда нема послушности ни покорности.“ (Хадис бележи Муслим)

У другом хадису се наводи: „Ко одбије покорност, срешће Бога без оправдања на Судњем дану.“ (Хадис бележи Муслим)

3. Забрањено је излазити против њих, разилазити се и бити непријатељ са њима, макар му чинили неправду, осим ако учине очити грех који изводи из вере за који имамо јасан доказ. Од Убадеа Ибн Самита се преноси: „Посланик, мир Божији над њим, нас је позвао да му дамо заклетву, па смо му је дали. А затим је рекао да му дајемо заклетву на послушност и покорност када смо вољни и када нам је мрско, у тешкоћи и лакоћи, макар не било у нашу корист, и да не устајемо против властодржаца, осим ако видимо јасно

неверство за које имамо доказ од Бога.“ (Хадис бележи Бухари)

Посланик, мир Божији над њим, је рекао: „**Заиста ћете видети после мене како ће ваши претпостављени узимати богатство за себе и даваће га коме они хоће, и многе друге ствари које нећете да подносите.**“ Рекли су му: „**О Божији посланиче, шта нам наређујеш када дође то време?**“ Рекао је: „**Извршавајте своје обавезе које сте дужни према њима и молите Бога за оно што вам припада.**“ (Хадис преноси Бухари)

ИСЛАМСКИ СТАВ ПО ПИТАЊУ АСХАБА - СЛЕДБЕНИКА БОЖИЈЕГ ПОСЛАНИКА

Следбеником (асхабом) се назива свако ко се састао са Божијим Послаником, мир Божији над њим, ко је поверовао у његово Посланство и умро на томе. Следбеници су, нека је Бог задовољан њима, најбољи људи након веровесника и најбоља генерација овог народа. Посланик, мир Божији над њим, је рекао: „**Најбољи су људи мог века.**“ И рекао је: „**Најбољи су народ мог века.**“ (Хадис преносе Бухари и Муслим)

Следбеници Божијег поланика су сви до једног поуздани преносиоци, јер их је Узвишени Бог одабрао да буду другови Његовом Веровеснику, мир Божији над њим. Бог их је похвалио, био задовољан њима, опростио им, описао их најплеменитијим особинама и обећао им најлепшу награду, па је рекао:

Мухаммед је Божији Посланик, а његови су следбеници строги према неверницима а самилосни међу собом; видиш их како руку' и сецду чине, желећи од Бога обиље и задовољство – на лицима су им знаци, трагови од падања на сецду. Тако су описани у Теврату. А у Инцилу: они су као биљка кад изданак свој избаци па га онда учврсти, и он ојача, и усправи се на својој стабљници изазивајући дивљење сејача – да би Он са верницима најадио невернике. Онима који верују и добра дела чине Бог обећава опрост и велику награду. (Кур'ан, Ел-Фетх, 29)

И поред свега, постоји вредновање следбеника једних над другима, неких уопштено као скупина, а неких посебно као појединаца.

Најбољи следбеници уопштено:

1. Мухацири су бољи од енсарија, зато што су спојили пресељење из неисламске државе у исламску и помагање Посланика, мир Божији над њим, и јер их је Бог прве споменуо у Кур'ану:

И сиромашним избеглицама који су из својих домова и изседа својих протерани, трагајући за Божијим обиљем и задовољством, и Богу и Посланику Његовом помажу, то су, заиста, искрени. А они који су пре њих Медину настанили и веру прихватили, они воле оне

који им се досељавају, и у грудима својим никакву завист, зато што им се даје, не осећају, и више воле њима него себи, мада им је и самима потребно. А они који се сачувају грамзивости и тврдичлука, они ће, сигурно, успети. (Кур'ан, Ел-Хашр, 8-9)

Бог на другим местима каже:

Бог је задовољан првим муслиманима, мухацирима и енсаријама, и свима онима који их следе чинећи добра дела. А и они су задовољни Њиме. За њих је Он припремио Рајске баште, кроз које теку реке, и они ће вечно и заувек у њима боравити. То је велики успех. (Кур'ан, Ет-Тевбе, 100)

Бог је опростио Веровеснику, и мухацирима и енсаријама, који су га у тешком часу следили, у време када се срца неких од њих замало нису поколебала: Он је после и њима опростио. Он је према њима, заиста, милосрдан и милостив. (Кур'ан, Ет-Тевбе, 117)

2. Они који су удељивали иметке своје и борили се на Божијем путу пре споразума на Худејбији бољи су од оних који су удељивали и борили се након тога. Узвишени каже:

Нису једнаки они међу вама који су давали прилоге пре победе и лично се борили – они су на вишем ступњу од оних који су после давали прилоге и лично се борили, а Бог свима обећава најлепшу награду; Бог у потпуности зна оно што радите. (Кур'ан, Ел-Хадид, 10)

3. Учесници Бедра. У догађају са Хатибом Ибн Еби Белте'ом Посланик, мир Божији над њим, је рекао Омеру: „**Заиста је он био присутан у Бици на Бедру, а шта ти знаш, можда је Бог погледао учеснике Бедра и рекао: 'Радите шта хоћете, већ сам вам опростио.'**“ (Хадис преносе Бухари и Муслим)
4. Они који су дали заклетву под дрветом, такозвану беј'ату-ридван. Узвишени каже:

Бог је задовољан оним верницима који су ти се под дрветом на верност заклели. Он је знао шта је у њиховим срцима, па је спустио смирај на њих, и наградиће их скором победом. (Кур'ан, Ел-Фетх, 18)

Посланик, мир Божији над њим, је рекао: „**Неће ући у Ватру, ако Бог да, нико од оних који су дали заклетву под дрветом.**“ (Хадис бележи Муслим)

Најбољи следбеници појединачно:

1. Четворица праведних вођа, од којих су најбољи у народу, након Веровесника, мир Божији над њим, Ебу Бекр ес-Сиддик (Искрени), а затим Омер Ибн ел-Хаттаб, и то је по консензусу ехлу суннета вел џема'ата (исправних следбеника прве скупине тј. оне која је у потпуности следила Посланика). Дошло је у предању које преноси више преносиоца, у више од осамдесет верзија, да је Алија, нека је Бог задовољан њим, са узвишења у Куфи рекао: „**Најбољи човек овог народа је Ебу Бекр, а затим**

Омер.“ (Бележе верски вођа Ахмед са веродостојним ланцем, и Ибн Еби 'Асим, а учењак Албани га је оценио веродостојним). Да то није знао, Алија то не би ни тврдио. Ово бележи и Тирмизи од Алије као предају чији ланац досеже до Божијег посланика.

Након њих двојице, по вредности долази Осман Ибн 'Аффан, нека је Бог задовољан њим. Бухари и Муслим бележе хадис Абдуллаха Ибн Омера, у коме каже: **„За време Посланика, мир Божији над њим, предност над осталима смо давали Ебу Бекру, затим Омеру, а затим Осману.“** У другој предаји стоји додаток: **„Стигло је то до Посланика, мир Божији над њим, и он то није оспоравао.“**

Ебу Ејјуб ес-Сихтијани је рекао: **„Ко даје предност Алији над Османом тај је омаловажио мухацире и оне који су помагали Посланику, мир Божији над њим.“** То је због њихове предности над њим у владавини.

Након њих по вредности долази Алија Ибн Еби Талиб, па је њихов редослед по вредности попут редоследа њихове владавине.

2. Десеторица обрадованих Рајем. А то су четворица владара, Абдурахман Ибн 'Ауф, Са'д Ибн Еби Веккас, Талха Ибн Убејдуллах, Зубејр Ибн ел-'Аввам, Ебу 'Убејде 'Амир Ибн ел-Церрах и Се'ид Ибн Зејд, нека је Бог задовољан њима. Овој десеторици је Посланик, мир Божији над њим, посведочио Рај, како су забележили аутори Суннена и верски вођа Ахмед у веродостојној предаји. У предајама стоји да је Посланик, мир

Божији над њим, и друге следбенике обрадовао Рајем, попут Билала, Сабита Ибн Кајса и Абдуллаха Ибн Селама, нека је Бог задовољан њима.

3. Посланикова породица. – У њу спада пет породица којима је забрањено узимање милостиње: Алијина породица, Џа'ферова породица, 'Акилова породица, 'Аббасова породица и потомци Хариса Ибн Абдулмутталиба. Посланик, мир Божији над њим, је рекао: „**Заиста је Бог одабрао Исмаила, а од Исмаилових потомака је одабрао Кинану, а од Кинане Курејшије, а међу Курејшијама је одабрао Хашимове потомке, а међу Хашимовим потомцима је одабрао мене.**“ (Хадис бележи Муслим)

У Посланикову породицу спадају и његове часне и честите жене. Узвишени је рекао: **...Бог жели да од вас, породицо Посланикова, грехе одстрани, и да вас потпуно очисти.** (Кур'ан, Ел-Ахзаб, 33)

Бог их је одабрао за Посланика, мир Божији над њим, учинио је да му буду жене на овом и на будућем свету и назвао их је „мајкама верника“. Најбоље од њих су Хатица и 'Аиша, ћерка Ебу Бекра. Остале жене су: Севда, кћер Зем'атова, Хафса, ћерка Омерова, Умму Селеме, Умму Хабиба, ћерка Ебу Суфјанова, Сафија бинт Хаји, Зејнеб бинт Цахш, Цувејрија, Мејмуна и Зејнеб бинт Хузејме, нека је Бог задовољан њима.

Наша дужност према следбницима је:

Прво: Да их волимо и да се према њима опходимо пријатељски и заштитнички, да будемо задовољни њима и да

молимо опрост за њих, да их величамо уопштено као скупине и појединачно. Узвишени каже:

А верници и вернице су пријатељи и заштитници једни другима... (Кур'ан, Ет-Тевба, 71)

Они који после њих долазе говоре: "Господару наш, опрости нама и браћи нашој која су нас у вери претекла..." (Кур'ан, Ел-Хашр, 10)

Посланик, мир Божији над њим, је рекао: **„Од знакова веровања је љубав према Енсаријама, док је мржња према њима знак лицемерства.“** (Хадис бележи Бухари)

И рекао је Алији: **„Неће те волети осим верника, а неће те мрзети осим лицемера.“** (Хадис бележи Муслим)

Друго: Да нам прса и језик буду мирни и чисти од злобе према њима, лошег мишљења и ружног говора према њима и њиховог проклињања. Узвишени каже:

... и не допусти да у срцима нашим буде имало злобе према верницима; Господару наш, Ти си, заиста, милосрдан и милостив. (Кур'ан, Ел-Хашр, 10)

Посланик, мир Божији над њим, је рекао: **„Немојте вређати моје следбенике, тако ми Онога у чијој је руци моја душа, када би неко од вас уделио злата колико је брдо Ухуд, не би достигао вредност њиховог прегршта нити његове половине.“** (Хадис преносе Бухари и Муслим)

Треће: Суздржани смо у вези са извесним споровима који су се десили између следбеника, о њима имамо најлепше мишљење и оправдавамо их тиме да су они познаваоци верозаконског права, па где су погодили имају две награде, а

где су погрешили једну. Њихово предњачење у Исламу, њихове врлине и огромна добра дела изискују опрост од греха, ако би им се са времена на време и десио какав грех.

Четврто: Одричемо се од правца шијја, који претерују кад је породица посланика Мухаммеда у питању, а мрзе и псују остале следбенике. Такође се одричемо од правца насибија, који вређају и узнемиравају породицу Посланика, мир Божији над њим.

ИСЛАМСКИ СТАВ ПО ПИТАЊУ ЕВЛИЈА (БОЖИЈИХ ОДАБРАНИКА)

Евлија је сваки верник који је богобојазан. Узвишени каже: **Заиста, за Божије штићенике нема страха и они ни за чим не треба да тугују, они који буду веровали и који се буду Бога бојали.** (Кур'ан, Јунус, 62-63)

Степени штићеника су према њиховом степену веровања и богобојазности, а не према пореклу или позиву. Узвишени је рекао: **Најугледнији од вас код Бога је онај који Га се највише боји...** (Кур'ан, Ел-Хуџурат, 13)

Керамети су наднаравна дела која Бог даје да се дешавају неком од Његових штићеника, као почаст њима и као потврду Посланику којег следи.

Постоје две врсте керамета. Први вид керамета је у облику знања (спознаје), откровења, проницљивости и надахнућа. Други вид је у облику телесних и душевних способности.

ОСНОВНИ ИЗВОРИ И ДОКАЗИВАЊА ИСПРАВНИХ МУСЛИМАНА

1. Три су основна извора из којих се узима веровање, верозаконик и бонтон: Кур'ан, веродостојни хадиси и утврђени консензус учењака.

А није дозвољено поводити се за мишљењем, аналогижом, осећајем и откровењем, нити нечијим изнимним говором, ма ко он био.

2. Начин разумевања Кур'ана и праксе Божијег посланика мора бити онакав како су га разумеле прве генерације следбеника, и оних који су их следили у добру. А треба се клонити новотарских

учења основаних од стране филозофа и суфија.
Узвишени каже:

А онога ко се супротстави Посланику, након што му јасно буде показан Прави пут, и следи пут који није пут верника, пустићемо да чини што је наумио, и бацићемо га у Пакао, а лоше је то коначно одредиште! (Кур'ан, Ен-Ниса, 115)

3. Здрав разум, који је чист од сумњи, не супротставља се веродостојним текстовима Објаве која нема мањкавости и недостатака. У верозаконским текстовима могу доћи ствари које су разумом недокучиве, али не могу доћи ствари које су разумом немогуће. А ако неко умисли да има контрадикције између Објаве и разума, то је због искварености његовог разума, тада му бива обавеза давању предности Објави над разумом.
4. Новотарија је измишљен правац у вери, у облику прописа, чијим се слеђењем жели претеривање у обожавању Бога. Новотарија има неколико врста: Новотарије у веровању, пракси, тешке, лакше, оне које изводе из вере и оне које су велики грех.

СТВАРИ КОЈЕ УПОТПУЊУЈУ ВЕРОВАЊЕ

1. Наређивање на добро и одвраћање од зла. Узвишени каже: **И нека међу вама буде група људи која на добро позива и наређује добро и одвраћа од зла. То су они који су успели.** (Кур'ан, Али 'Имран, 104)
2. Вођење бриге о јединству и слози, а клоњење разједињавања и разилажења и чување заједнице. Узвишени каже:

Сви се чврсто држите за Божије уже и не разједињујте се! И сетите се Божије благодати према вама, када сте били непријатељи, па је Он сјединио срца ваша и постали сте, Његовом милошћу, браћа! И били сте на ивици ватрене јаме, па вас је Он од ње спасио. Тако вам

Бог објашњава ајете и знакове Своје да бисте се исправним путем упутили. (Кур'ан, Али 'Имран, 103)

Праву веру исповедајте и у томе се не подвајајте!
(Кур'ан, Еш-Шура, 13)

Посланик, мир Божији над њим, је рекао: „**Верници су попут чврсте грађевине, сваки део грађевине се међусобно подупире.**“ **А затим је као пример испреплето своје прсте.** (Хадис преносе Бухари и Муслим)

3. Племенити морал и лепо понашање: стрпљење, племенитост, храброст, благост, опраштање, понизност и чишћење од особина које су супротне наведеним. Добročинство према родитељима, одржавање родбинских веза, лепо опхођење према комшијама, добročинство према сирочадима, бескућницима и путницима намерницима.

ВЕРА И ИСПРАВАН ПРАВАЦ (МЕТОДОЛОГИЈА)

Божија вера је једна, а то је Ислам. Узвишени каже: **Вера је код Бога, заиста, Ислам!** (Кур'ан, Али 'Имран, 19)

Ислам је био и остао вера претходних и будућих генерација. Узвишени каже: **Ми смо објавили Теврат, у коме је упута и светло. По њему су јеврејима судили веровесници који су били послушни Богу...** (Кур'ан, Ел-Маиде, 44) И то је значење Ислама у општем смислу, а то је потпуна преданост Богу испољавајући Му једноћу, поковање и одрицање од греха.

У ужем смислу, Ислам је упута и права вера, са којом је Бог послао Мухаммеда, мир Божији над њим – то је исправно веровање, праведан верозакон, чињење добрих дела и складан морал. Бог је овом вером прекинуо претходне вере, и неће прихватати веру мимо ове.

Узвишени каже: **А онај ко жели неку другу веру осим Ислама, неће му бити примљена, и он ће на Другом свету бити међу губитницима.** (Кур'ан, Али 'Имран, 85)

Посланик, мир Божији над њим, је рекао: **„Тако ми Онога у чијој је руци моја душа, свако ко чује за мене био он јевреј или хришћанин, а затим ако умре а не поверује у моје посланство, биће од становника Ватре.“** (Хадис бележи Муслим)

Бог је своје робове, којима је још пре лепу награду обећао, назвао муслиманима, рекавши: **Он је вас изабрао и у вери вам није ништа тешко прописао, у вери вашег претка Ибрахима (Аврама). Бог вас је од пре муслиманима назвао...** (Кур'ан, Ел-Хаџ, 78)

Божији непромењиви закон јесте да ће се Његови робови разилазити и подвајати, као што нас је обавестио Посланик, мир Божији над њим: **„Заиста су се Следбеници књиге пре вас поделили на седамдесет и две фракције, а овај ће се народ поделити на седамдесет и три фракције; седамдесет и две ће у Ватру, а једна ће у Рај, а то је она која се буде држала заједнице.“** (Хадис бележе Ебу Давуд, Тирмизи и Ахмед)

Та спашена скупина су следбеници праксе Божијег посланика и заједнице, који се чврсто придржавају Кур'ана и следе праксу Божијег посланика, а клоне се слеђења страсти,

сумњивих ствари и новотарија. А они су скупина која ће бити горња, које је Посланик, мир Божији над њим, споменуо, рекавши: „У мом народу ће до Судњег дана постојати скупина која ће извршавати Божије наредбе, неће јој нашкодити њени неистомишљеници, нити они који је оставе на цедилу, све док не дође Божија одредба, а они ће бити победници над осталим људима.“ (Хадис бележи Муслим)

Они су средина, умереност и упута између две крајности и заблуде:

1. По питању Божијих својстава су средина између мушеббиха и му'аттила.
2. По питању Божијег деловања су између џебрија и кадерија.
3. По питању Божије претње, дефиниције веровања и вере су средина између мурџија и ве'идија.
4. По питању следбеника Посланика, мир Божији над њим, су средина између хариџија и рафидија.

Спашена скупина се одриче од ових ништавних праваца и заблуделих учења. Они су срећни и задовољни што их је Бог милошћу обасуо, па им је веровање омилио и у срцима њиховим га лепим приказао, а омрзнуо им неверство, разврат и непослушност. **Због добротe и благодати Божије; Бог је Онај који све зна и мудар је.** (Кур'ан, Ел-Хуџурат, 8)

На крају доносимо мир и благослов над Божијим робом и веровесником, Мухаммедом, над његовом породицом и свим његовим следбеницима.

др. Ахмед Ибн Абдуррахман ел-Кадри

15.02.1427. х.

Унејза, К.С.А

Садржај

ꠘ	Наслов	Стр.
1	Увод	2
2	Олакшано поимање веровања	6
3	Веровање у Бога	7
4	Докази о постојању Бога	8
5	Залутале скупине које Богу приписују сличног	23
6	Врсте покорности	26
7	Веровање у Божија савршена имена и свосјтва	40
8	Одговор онима који негирају нека Божија својства	44
9	Веровање у постојање Анђела	49
10	Веровање у Божије Књиге	56
11	Веровање у Божије Посланике	62
12	Веровање у Судњи Дан	69
13	Веровање у Божију Одредбу (Кадер)	76
14	Последња Божија Објава – Кур'ан	82
15	Гледање у узвишеног Бога након овог света	84
16	Истинско веровање	85
17	Исламски став по питању вођства у Исламу и заједнице	93
18	Исламски став по питању асхаба – следбеника Божијег Посланика	95
19	Исламски став по питању посебних Божијих штићеника	102
20	Основни извори и доказивања исправних муслимана	103
21	Ствари које употпуњују веровање	105

